МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО свет

№ 18 (2539)
Ерш
2
март
1961 шу
Мах 2 кеп.

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

ССКП XXII съезда сийна

Квартала план—15-ча марта

Боккхача лоархІамера гІулакх да колхозий правленей членаш фермашка, кхашкарча станашка, иштта кхыча моттигашка дІа а ухаш цига заседанеш елга. Цу тайпара заседани хилар укх деношка Первомайски района А. Шерипова цІерахча колхоза шурий-товарни ферме. Цига гучадаьлар укх кердача шера фермерча хьайбаш леладераша чІоагІа балхаш даьлга. Паччахьалкхенга шура йохкара хьалхарча квартала план 15-ча марта кхоачашъе лаьрхІад ферма болхлоша. Заседане къамаьл даьча доярка белгалдаькхар из декхар кхоачашде еррига торонаш йолаш йолга.

— Кхы а дикагІа къахьега торо хургьяр тха,—аьлар доярка Ахирева Фадимана, — нагахьа санна балха юкъера цхьадола кхоачамбаьцараш сихха дІадохаре. Царех керттера дараш да доахан чудоахкача помещенешка электрически сердало ца хилар. Цул совгІа, йоацаш я бийсан доаханга хьежача болхлоштА чІоаттІа эшаш йола фонараш а. Бийсан доаханга кхежаш вола скотник хиланза варгвац ферме, цхьабакъда, из хІанзалца хиннавац, цудухьа вІашТІехьдалац бусса-бус хьайбашта доаттІача тайпара доакъар дехка.

Лерттіа болх бац тха зоотехника нов. Льянова, яхаш дийцар дояркаша. Цу гІулакхо а дикка эшам бу тхона.

Первомайски районе хьалхара моттиг лелаю Шерипова цІерахча колхоза хьайбаш леладераша паччахьалкхенга шура йохкара. Из моттиг дІа ца хеца лаьрхІа ба уж дІахо йодача хана а.

В. ЦИЦКИЕВ.

СИЙЛЕН ЦІИ ЙОАККХАРГЬЯ

ССКП ЦК Пленумо дІахо йодача хана юрта боахам дегІабоалабара яьча решенеша дегаш гІоз а даьха доккхий толамаш доахаш ба Сунженски района «Победа» яхача колхоза шурий-товарни ферма къахьегамхой.

Укх шера цар тІаийцараш доккхий декхараш да. Цар лаьрхІад хІара Іаттагара 2550 килограмм шура яккха. Цу гІулакха дика кийчо яьй ферма тІа. Цига еррига а 6 помещени я, царех цаІ керда я, 260 етт чу а хоташ. Хіаьта цу помещенера доахан механизированни дойкаца легташ да. Еррига а механизированни дойкаца бетташ 480 етт ба ферма тІа. Цу тайпара оттадаьча балхаша торо хилийтай дІадахача шера 65 доярка баь болх укх шера 26 доярката байта. Дукха ба ферма тІа дика болх беш бола доярка. Царех я хІанз ферме хьалхара моттиг лелаю доярка Выродова Тоня. Цо доярка болх бу цхьоалагІа шу мара дац. Бакъда, хьайбашта дика гІулакх деш хиларах цун торо хул дийнахьбус хІара Іаттагара 1·1—12 килограмм шура яккха. Укх шера цо лаьрхІад хІара Іаттагара 2600 килограмм яккха.

Лаккхара декхараш тІаийцад дояркаша Яндиева Раяси Морозова Надяси. Цар лаьрхІад хІара Іаттагара 2800 килограмм шура яккха.

Укх кеттача шера доахангара шура яькхара дика толамаш дахарах Яндиева Раяйна колхоза правлене ахчан совгІати вымпели еннай. Цо хІара Іаттагара дийнахьи буси йоаких 8—9 килограмм. Кхы а цухкагІа шура яккха лаьрхІа а я из.

Дикача балхаца белгалбаьнна кхы а дояркаша ба ферме. Царех ба Котельникова Лида, Махлоева Мацинат, иштта кхьібараш а.

Колхозе дикагІйола телятница я Соломатина Мария. Цун групе 40—45 Іасилг йул. Уж хІетту цо 6 бутт баллалца. Соломатинас дика гІулакх деш хиларах деннеи буси 850—900 грамм дулх тІаькхет царех хІаранеина. Укх гаргарча хана деннеи буси хІара Іасилга 1000 грамм дулх тІакхетийта лаьрхІад Мариях.

Дика болх беш ба телятницаш Порошина Таня Киселева Любан а. Цар группера Іаьсашта деннеи буси 800—850 грамм дулх тІаькхет. Ферма тІа болх дика беш хиларал совгІа района художественни самодеятельносте дика цаьхьа лоацаш а ба уж.

ХІанз ферма болхлой шоай еррига хьинар тІацахийта къахьеташ ба ОССП ЦК январски Пленумо яь решенеш кхоачашнярах октябрь бетта хургІолча XXII-съезда сийленца накъа бахарах. Цудухьа лаьрхІад цар коммунистически къахьегама ферма яха цІи яккхара къовсам лоаттабе.

З. ГЕЛИСХАНОВ,
(тха собкор.).

ССКП ЦК моаршал

МОСКВА, 28-ча феврале. (ТАСС). Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето дег тІара моаршал дахьийтад МНРП ЦК-га, парте членашкеи еррига вежарал долча монгольски хьакъаеги Монгольски Халкъа-Революционни парте шовзткъа шу дизарах.

Моаршал тІа белгалдоаккх марксизма-ленинизма байракха кІал лоацдача исторически хаза МНРП бІаьш шерашка тІехьабиса хинна шиий мохк социализм хьалъяра болча сийрдача новкъа хьакхаьта. Монгольски Халкъа-Революционни парти — монгольски халкъа хьашташ бокъонца Іалашдеш йола парти — шийх шоай бокъонца вовзаш вола бабьча лоархІача еррига кхьахьегамхошца чІоаттІа бувзам лелабеш я. Пролетарски интернационализма марксистско-ленински идеашта тІехьайолча МНРП монгольски халкъ хьалхеду Советски Союзен еррига социалистически меттийн халкъашца, еррига дунен тІарча къахьегамхошца вежарал дола доттагІал леладергдолаш.

МНРП, йоах моаршала тІа, тІатеІІа къовсам лоаттабу хІанзарча ревизиониздманеи, иштта догматизманеи сектантствашеи духьала, гІо ду социалистически лагера а еррига дунен тІарча коммунистически болхлойи болама а цхьоагІо кхы а чІоагІъяра.

Къилбаседа-ХІирий творчески коллективай болхлошта Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ яларах дола

УКАЗ

Нохч-ГІалгІай АССР къахьегамхошта концерташ уттадеш дика дакъа лацарах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически республика Лаккехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ йолла:

Агузарова Светлана Георгиевнайна — паччахьалкхен иллейн халхарийн ансамбла артисткана.

Бетиев Степан Николаевича — Къилбаседа-ХІирий АССР культура министра.

Боциев Анатолий Гавриловича — паччахьалкхен иллейн халхарийн ансамбла артиста.

Бранловский Иосиф Моисеевича — паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концертмейстера.

Бритаева Зарифа Элбасдукаевнайна — паччахьалкхен музыкально-драматически театра керттерча режиссера.

Бутаев Петр Асланбековича — паччахьалкхен иллейн халхарийн ансамбла артиста.

Гуржибеков Георгий Николаевича — паччахьалкхен иллейн халхарийн ансамбла художественни кулгалхочоа.

Дзеранова Венера Александровнайна — паччахьалкхен иллейн халхарийн ансамбла артисткана.

Икаева Серафима Георгиевнайна — паччахьалкхен драматически театра артисткана.

Каллагов Федор Майрамовича — паччахьалкхен музыкально-драматически театра артиста.

Кесаев Константин Кайтуковича — республикански эрсий драматически театра постановочни дакъа заведующена.

Кондырев Леонид Алексеевича — республикански эрсий драматически театра артиста.

Проценко Георгий Ивановича — Къилбаседа-ХІирий АССР культура министра заместителя.

Сопоев Борис Александровича — паччахьалкхен иллейн халхарийн ансамбла артиста.

Сумина Светлана Васильевнайна — паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концертмейстера.

Тогоева Таисия Афаевнайна — паччахьалкхен музыкально-драматически театра артисткана.

Токаев Асах Инусовича — драматурга.

Туменова Еленайна — паччахьалкхен музыкально-драматически театра артисткана.

Тхапсаев Владимир Васильевича — паччахьалкхен музыкально-драматически театра артиста.

Хаснева Алла Владимировнайна — паччахьалкхен музыкально-драматически театра артисткана.

Хугаева Валерия Вячеславовнайна — республикански эрсий драматически театра артисткана.

Хуциев Сергей Михайловича — паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концертмейстера.

Цаликов Майрбек Курмановича — паччахьалкхен музыкально-драматически театра артиста.

Шапошникова Людмила Евгеньевнайна — республикански эрсий драматически театра артисткана.

Ядых Павел Арнольдовича — паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра керттерча дирижера.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума Председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума Секретарь
М. КОМАРОВ.

Джавахарлал Неруга Н. С. Хрущева яхьийта ПОСЛАНИ

22 феврале Инде Республика премьер-министрга Джавахарлал Неруга СССР Министрий Совета Председателя Н. С. Хрущева яхьийтача послане тІа дувц Конго Республикана керте лаьтта Патрис Лумумбеи цун новкъостий Жозеф Окитои Морис Мполои боабарах Советски правительствана хетараш.

ХІанз юхьхье денз юха уйла е езаш гІулакх эттад, яхаш язду Н. С. Хрущева, шоай лоІам бахьан долаш конголезски халкъо лоаттабеча нийсхон къовсаме Конго доттагІаша цунна малагІча тайпара новкъостал дергда яхача деша хьакъехьа яь ца Іеш, еррига ВІашагІкхийттача Къамий Организаценеи цун кхоаненнеи доагІача, кхы а доккхагІа долча дешай хьакъехьа а.

Духхьал Конгорча событеша а къаьстта премьер-министр Лумумба веро а долчча бесса къоаста ца дича витац цу событешка генеральни секретара Хаммаршелда леладьча гІулакхий а машар лорабеи халкъий бокъонаш хьаллоаттаеи декхарийла йола дунен халкъашта юкъера организаци лоархІача ООН-а юхьа тІа цун балхо даьча сакхата а хьакъехьара дош.

СССР Министрий Совета Председателе белгалду, Конго патриоташ бола Лумумбен цун новкъостийн колониальни империалистически державаша баьча тийшача балхах байна хилар.

Из тийша болх хьаболабенна моттигаш ювцаш, Н. С. Хрущева язду, мадарра аьлча Патрис Лумумба ве лаьрхІа хиннад шоай планаш гучайоахаргйола никъ Лумумба лаьцалгах а конголезски правительствана керте латтар шиий мохк бизза кортамукъа баккхен бельгийски колонизаторашта из кІалхарбаккхен гІерташ хиларах а колонизаторашт тийшачул тІехьагІа. Н. С. Хрущева соцам бу ООН-а цІерах Конго эскараш дохийтача хана а тІехьа царех малагІча гІулакха пайда эцаргба Хаммаршельда хайна хиларах.

СССР Министрий Совета Председателе йоах, бокъалдар аьлча, гІулакх Хаммаршельда персонах латтац укхаза, цо гІулакх деш барех латт, гІулакх латт тхьовра колониальни киннача мехкашкарча хІанз кортамукъа дзннача халкъашта хьалхагІа а санна Іазап тІілоаттаде а эксплуатаци е а безам болча монополистий-колонизаторий политиках.

Н. С. Хрущева йоах, шоаш эксплуатаци еш долча халкъашта тхьовра шоаш даьча доала гуччахьара формаш хІанз хувца гІерт уж — къайлагІа а маькарагІа а лелеча формашца. Кхыбола нах хьалха а тувсаш лачкъа гІерт уж, йоах нов. Хрущева.

Шерра къовсам болабаьб колонизаторашта шоай кортамукъале бахьан долаш латаш долча конголезски халкъа духьала, язду Советски правительствана керте латтачо. ПІорбаьнна бола Конго Республика деятелаш оаккхарий хьисанс бозабаро йоккхача гІайгІанца хьахьекхар ООН-а соцамаш кхоачашдеш йолча аппарата керте латтар империалисташеи колонизаторашеи оттаваь саг хилар мелла харцахьа да.

Лумумба «веддав» аьнна гуччахьа оттадаь сурт шиий лоІаме йолча Конго Республикацен цун кулгалхошцеи Хаммаршельда леладеча тийшача балхашца айхха дувзаденна да, йоах Н. С. Хрущева. «Нагахьа санна долчча бесса дувцє, Лумумба вийнар Хаммаршельд ва. Нах боабаьр урс е телча бе яьллар хинна мича Іа, уж боабеча керттера дакъа лаьцар ва герз цунна бе дедлар»,— йоах Н. С. Хрущева яхьийтача послане тІа.

Юхьхье дена чакхбаллалца Хаммаршельда Конго хьабена еррига никъ конголезски халкъа ньашташ эсала волаш дохкаца, ООН-а принципий а бакъахьарен сий долашш долча гІулакхий а сий доадарца белгалбаьнна никъ ба, йоах послане тІа. Вай машар хила йиш яц ООН-а новкъостал а деш даьча зуламашца, вай машар хила йиш яц тийшача балхах нах боабарца ше біехьаь вола саг ООН-а генеральни секретарь хиларца, йоах СССР Министрий Совета Председателе.

Советски правительствана керте латтачо белгалду, «шийла тІом» тІа-тІа дуккагІа бикъ ца балийтар духьа, «бІайха» тІом ца сийлийтар духьа ООН-а структура хувцанза ярг ца хилар.

Н. С. Хрущева юха кердадоаккх дІадахача шера сентябрь бетта ООН-а Генеральни Ассамблея XV-гІча сессе дІаьнна латташ дола цу деша хьакъехьа Советски правительствана хетар. СССР-а еннача предложене тІа йоах, ООН-а цаІ а ца хулаш, кхо секретарь хила веза, царех хІиравар хІанз дунен тІа вІашагІкхийттачо мехкий керттерча кхаь группах (малхбузехьарча державай тІема блокашта юкъе дакъа лоацаш йола паччахьалкхенаш, социалистически паччахьалкхенаш, нейтралистски мехкаш) цхьаннена хьалхара а кургволаш.

Иштта структура хилча, йоах послане тІа, ООН-а тІаийю решенеш нийсхо йолашагІа хьийта цхьатарра торонаш хургьяр хІара группа, уж решенеш тІаккха ООН-а юкъе долхача мехкий цу кхаь группа цхьанне кхьашташта духьал яьха хургьяцар.

ХІанз империалистически паччахьалкхенаш гІерт социалистически мехкаштеи колонализмах мукъа а яьнна, нейтралистски политика новкъа яьннача паччахьалкхенаштеи духьал ООН-ах пайда эца, яхаш, язду Н. С. Хрущева. Из тайпа политика йохаргхиларах тешаш дувц нов. Хрущева, машара гІулакха кхераме из яле а, адамаш дунен кхоалагІча тІема кхерама тІа дугаш паччахьалкхенашта юкъера гІулакх кхоккаде мегаш яле а.

ПІулакхаш цу новкъа дегІадоагІаргдоацаш тоаданза дарг ца хилар дага а долаш, ООН нийсхон лардаш тІа эргаяккха предложени оттаю Советски правительства.

ХІанз колонизаторий коалице Конго гулду шиий низаш,— хьалха хинна Бельге колони конголезцех болча, уттабаьча наьха новкъосталца цунга кхаьхачийта гІерт из. СССР-а Министрий Совета Председателе тІахьех колонизаторашца леладеча гІулакхашта халкъаш кортамукъеи шоай лоІамеи хилара бокъонца бола доттагІий кхотабенна духьал оттара.

Алхха Бельгена де деза гІулакхаш дарах кхоачам бац хІанз.

Конго хьашташа, ООН лоархІаш хилара хьашташа а санна, «Конгора акцеш» Іалальмате чехка дІаяхари шиий мехка чура гІулакхаш конголезски халкъо ше къоастадергдолаш цигара шедола кхыча мехкий эскараш арадахари дІадехилга нийса лехІ СССР-а правительства.

Конго маршар, порядок, сатем оттаргболаш эггара хьалха цу мехкара халкъ мукъаккха деза кхыдола мехкаш юкъе лелхарах, Патрис Лумумба гІулакх дІахьош вола Антуан Гизенга керте латтача цу мехка законах йолча правительствана новкъостал де, из хьаллаца еза, яхаш язду Н. С. Хрущева. Конго Республике маршар, порядок, барт-цхьоагІо, законаш хургдолаш, из бІарча хургйолаш Конго Республикаца доттагІал долча кхыча паччахьалкхенашца цхьана конголезски халкъаш цун законах йолча правительственен новкъостал де кийча я Советски правительство, йоах цо.

Конго колонизаторий агрессех мукъаяккхара тІадерзадаь гІулакхаш кхоачашдара новкъостал дергдар Кхерамален Совета решенех Конго эскараш дахийта африкански паччахьалкхений викалех латта комисси юлларе а. Н. С. Хрущева йоах, цу комиссе декхарашта юкъе гІоргдар Антуан Гизенга керте латтача мехка законах йолча правительствана бокъонца бизза бувзам а болаш агрессораш арабахара, кхыйола паччахьалкхенаш юкъелелхилга дІадаккхара, Конго, правительственен парламентан лерттІа болх бара эша хьалаш Іалашдара гІулакхашка хьожилга.

Н. С. Хрущева послане тІахьех «ООН-а решенеш Бельге оагІонгахьара йохаелга дІадаккхара. ООН дегхарийла я Конго Бельге леладу гІулакхаш хаьдда харжде а агрессор хиларах тарра ООН-а Уставо оттаьнь йоагГІаш йола санкцеш Бельгена дІаяхьа а».

Цунца дувзаденна, лелача дерригача гІулакхашка дийлача Лумумба вер Конго патриотически долча дерригача низашта духьал Чомбеи Мобутуи бандаша шоай поход йийолаярах баь хоам бар, цудухьа конголезски халкъ кердача зуламех лорадерцола гІулакхаш тІаэцанза даргдац. ЦаІ мара доаца нийса гІулакх да Чомбеи Мобутуи Іалальмате чехка лувцар, уж суде балар цар бандаьнгара герз хьадаккхар, хІаьта иштта Конгора агрессораш арабахар, йоах Н. С. Хрущева.

Послани юхьхера йистейоалаш Советски правительствана керте латтачо белгалдоаккх, «Йоккхий паччахьалкхенаш декхарийла я кхычар гІулакхашта юкъе лелхилга а кхыча мехкий кортамукъал йохае гІертилга а дІадаккхара, дунен, халкъашта юкъерча гІулакхий кхоккам мелбара, эггара хьалха герз Іодиллара деша хьакъехьа а еш, дунен халкъий кертерча дешай хьакъехьара бартагІа йола решени яра шоай низ тІабахийта, яхаш. Шантажи кхерамаш тІалоаттадари а доацаш, хІара паччахьалкхен суверинитет а вІаши юкъера хьашташ а лархІара тІехьа латт Советски правительство».

Ше Инде премьер-министрга Джавахарлал Неруга яхьийтача послане тІа Н. С. Хрущева йоах, со теш Конго Республика шиий лоІаме а кортамукъа а хилар лорадара тІехьа шинна а мехка правительствашца шоай низаш вІашагІтохаргхиларах.

Цу дийннахье а СССР-а Министрий Совета Председателе посланеш яхьийтай Азе, Африка, Европа, Латински Америка кхыча мехкий паччахьалкхенашта е правительствашта керте латтарашка а.

5 марта—хоржамаш

ЯНДИЕВА МАДИНАТ ДЕПУТАТАЛЛА ХОРЖ

Массехк ди хьалха Наьсарен районни Совете депутаталла шоаш оттаьяча кандидатаца вІашагІкхийтар районе культура отдела болхлой.

Собрани дІайолаелча президиум ягІача гІийло йоІ. Нахагахьа хьайирзача кхы хеташ тов мо цІийлу из. Массане а хиетаду, шийх лаьца къамаьл де цунна мел хала ца, цхьабакъда цунна бІарахьежаш мел вагІар цун вахар довза лоеш ва.

— Фу дувцаргда аз? Лоаца я са биографи 1942 шера яьй...

...Ялх шу мара даьннадацар Мадината йиллас цунна лекха наькацигара жаьхата пандар кхухьача хана.

Школе ше деша яхача шера пионерий Дворене музыкальни кружоке яха йолаелар Мадинат. Касита цар шоай доалахьа пандар хилар, йиІиг а шаьрьелар. Уж цу хана Акмолинске бахар.

Гурахь йиълагІча классе деша юхьчуйолаш берий музыкальни школе конкурсе даькъа лаьцар Мадината, дика чаки а яьлар. Цитара денз бокъонца тІаийирзар из сакхетарг хилча денз шийна дукха дезадоннаЧунна. Атта-м дадар школе деша а музыкальни школе шиий классе деша а Мадинат юхьхьера денз фортепиано а баян а Іомабеш яр.

Катийча наьхеи мехкарийн вахарчуль цицлурцдоацаш цхьа деза ди кул. Цхьабакъда, Мадината шиъ да уж: цаІ юкъера школа йистеккхарах цунна аттестат денна дин, вож цул тІехьагІа цхьа бутт боаллашехьа ворхІ шера йола музыкальни школа яьккха дин...

Наьсаренна гаьна йоаццаш уллача Черменски консервни заводерча школе музыкальни руководитель йолаш болх бе йІалаелар Мадинат Казахстанера цІеначул тІехьагІа. Цхьабакъда, цо цина дукха болх банзар. Соахка укх ханна бус цхьа цавовза саг вера царга. Из вар хІетта Наьсаре хьайийллача берий музыкальни школа цу хана хинна директор Газгиреев Іазраил. Школе фортепиано хьеха специалист лохаш хиннавар из.

Массехк ди даькхар Мадината булургбий - хьоІ сога из болх, яхаш уйла еш, цІагІарчарца цагаовлаш. Цхьа жІира даьннача гІолла Наьсарен-Вокзале юккъе керда даьча баьцарча цІеношкара хьахозаш яр тайп-тайпара классически а гІалгІай халкъа а ашараш.

Цкъаза моллагІа а гІулакх хинна музыкальни школе вахача хьахоз П. И. Чайковске «ГІуьрагІажай Іаьр» яхача балета тІара «Катийча гІурагІажий халхара» йиш, е М. И. Глинке «Вальс-фантази», Огинске «Полонез», е Бизе «Кармен» яхача операцара антракт, иштта кхьяраш.

Дика говзал йола, массаханна безаме, елаенна йола музыкальни школа хьехархо Яндиева Мадинат дукха еза из хьехаш йолча арсийн гІалгІайн берашта, цар даьшта, ноаноштА. Из дукха еза района культура отдела болхлошта а. Цудухьа яькхар цун цІи районни Совете депутаталла кандидаташ уттабеча хана.

А. БОКОВ.

Цунах теша мегаргва

«Старогрозненфта» гІишлой-монтажни управлене балха ена дукха ха ялалехьа Мисербиева Маликас хьахьекхар ше кхьхьегам дукха безаш а шийна тІадилла гІулакх дика кхоачашдеш а хилар. Цудухьа сий даьлар цун шийца балха боахкача новкъосташта юкъе. Льосача ара тхона гуш хьалъаттар «Старогрозненфта» мехкдаьтта щромыслови управленерча мехкдаьттахошта хьалдаь ялх-ялх квартира йола 22 цІа, тхона пуш хьахилар Иванова цІерах йола городок. Цу юкъе шиий кхьхьегамца довкха дакъа лаьцад Мисербиева Маликас а.

Цхьабакъда, ди тІехь дуккагІа эш мехкдаьттахошта чуІе цІеноШ. ХІаьта Маяковске цІерахча городоке хьалде доладаь чуІе цІенош хьалкхоачашдара кирпичик тоъацар. Цудухьа коллективо даьрхІар шоаш хьаьяьча кирпичикашца гІишлош хьалъе. Болгарски доттагІаша еча хьисапе кирпичикаш йотта пишкаш хьал а яь, шоаш болабелар уж кирпичик хьае.

Цхьабакъда, тха боахаме керда гІулакх цар из. Цудухьа из болх Іомабе а дІаболабе а нах эшар. СМУ кулгалхоша цу балха баха нах бийхача, эггара хьалха цига яха раьза хилар нохчий йоІ комсомолка Мисербиева Маликас. Цига а дикача балхаца дІа а йовзийта, шиий сий даькхар цо. Цунах хилар дика кирпичикаш ятта ховш йола говза болхло.

ХІаьта моттигерча къахьегамхой депутатий Совепий депутаталла харжа кандидаташ оттабе ха хьакхаьчача лана эггара хьалхарчарца цІи яькхар нохчий йоІа Мисербиева Маликай Грозненски городской къахьегамхой депутатий Совете депутаталла харжа аьнна кандидат яьй цунах.

Пишлонхой дог тийша ба шиий харжархойн цун кандидатура могаьл гІишлонхойн шийх тешаф Мисербиева Маликас доадерг да хиларах.

А. ТИЩЕНКО.

ССКП обкомеи Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советеи

ДикагІча бригадана—ЦІе байракх

Юрта боахама Министерствеи юрта боахамеи заготовкийн болхлой профсоюза Обкомон хьачуеннача 1960-ча шера Нохч-ГІалгІай республикерча колхозийн совхозийн тракторни бригадашта юкъе хиннача социалистически яхьа итогашка а хьежа, ССКП обкома бюроси Министрий Советои карара кара тела ЦІе байракх хьожаьй республике эггара дикагІча Сунженски района «Победа» яхача колхоза № 2 йолча тракторно-полеводчески бригадана (бригадир нов. П. С. Жевненко).

1282 гектар лаьттан тІа, планах 15 центнер мара ца лийрхІача, хІара гектара тІара 19,6 центнер на болча ялатий доаккхилга Іалашдаьд цу бригадо, хьажкІашта дика гІулакх дар бахьан долаш, хІара гектара тІара 63,4 центнер хьажкІий чуенай. 1960 шера бригадерча цхьацца тракторо 710 гектара тІа даьча кІаьдача сахамга дІакхоачаш балхаш даьд, планах 620 гектара тІа де лийрхІача метта. Тракторашца а кхыйола юрта боахама машинаш а геттара дика лелаьй, техникана ремонт яра чотах 19000 сом ахча кхо а деш. Саг лозаваь а кхы тайпа хатар даьнна а моттиг хиннаяц бригаде бІарчача шера.

ССКП обкома бюроси Министрий Советои 1960-ча шера балхаш дика дарах иштта белгалъяьхар Сунженски района ЦІеча Эскара цІерахча колхоза тракторни бригада (бригадир Н. А. Кузнецов), Наурски района «Россия» яхача колхоза тракторни бригада (бригадир В. Т. Минаев), Грозненски шурий совхоза № 1 йолча ферма тракторни бригада (бригадир М. И. Мымриков), Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза № 3 йолча отделене тракторни бригада (бригадир Д. М. Куприенко, Грозненски района Горячеисточненски шурий - дулха совхоза № 1 йолча тракторно-полеводчески бригада (бригадир Ахмадов Селимха).

ХЬОККХАМЕ КЪАХЬЕГАРАХ...

Укх денсшка хиннача шиий заседане Нохч-ГІалгІай облсовпрофа Президиумо оттадаьд къахьегама Сийлен книжка тІа баха:

нов. **Зармаев Абдул-Саид** — Шалински района «Джалка» яхача совхоза звеньевой, 1959 шера 20 гектар долча лаьттара хІара гектара тІара 149 центнери, хІаьта 1960 шера хІара тектара тІара 141,8 центнери фуалъяьха хьажкІаш чуецарах;

нов. **Музыкаева Малика** — Шалински района «Шалинский» совхоза звеньевая, дІадахача шера 15 гектар долча лаьттара хІара гектара тІара 105 центнер фуалъяьха хьажкІаш чуецарах;

нов. **Кусиева Зайдат** — Наьсарен района «Октября 40 шу» яхача совхоза звеньевая, 30 гектар долча лаьттара хІара гектара тІара 108,5 центнер фуалтяьха хьажкІаш чуецарах;

нов. **Наумова Мария Афанасьевна** — Грозненски шурий совхоза свинарка, дІадахача 1960 шера еррига е дозал 1843 центнер а долаш 1841 хьакха яхабарах;

нов. **Эсмухамбетов Наурды** — Шелковской племсовхоза вовкхагІа вола жа Іу, хІара біаь устагІана тІехьа 136 Іаьхар хьажкхебарахи устагІана тІера 7 килограмм тха даккхарахи;

нов. **Плотников Фома Трофимович** — Наурски района Ленина цІерахча колхоза вовкхагІа вола жа Іу, хІара біаь устагІана тІехьа 174 Іаьхар хьажкхебарахи хІара устагІана тІера 5,6 килограмм тха даккхарахи;

нов. **Олюнина Нина Васильевна**— «Ермоловский» коа тІара оалхазараш леладеча совхоза коа тІара оалхазараш леладер, дІадахача 1960 шера хІара котамгара 178 фуъ гулдарах;

нов. **Арсеникова Марет** — Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза доярка, дІадахача 1960 шера хІара Іаттагара 4406 килограмм шура яккхарах;

нов. **Барахоева Лемка** — Наьсарен района «Назрановский» совхоза доярка, дІадахача шера хІара Іаттагара 4314 килограмм шура яккхарах.

Кхы а дикагІа къахьегаргда кагирхоша

Нохч-ГІалгІайчен комсомольцашеи кагирхошеи чІоагІа раьза хиннца тІаийцар ССКП ЦК январски Пленумо дІахо а юрта боахам дегІаболабара яь решенеши ССКП XXII-гІа съезд хьаеллара цо баь хоами. Цу деша хетаяь яр укх деношка хинна ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома Пленум. Цига дакъа лаьцар республикерча юрта боахаме хьалха латтача комсомольцашеи кагирхошеи.

ОССП ЦК январски Пленума, ВЛКСМ ЦК IX-ча Пленума итогехи семилетка кхоалагІча шера областной комсомольски организацена хьалхашка латтача декхарехи доклад йир ССКП Нохч-ГІалгІай обкома секретара нов. А. С. Трофимова. Цо шиий доклада тІа белгалдаьхар вай республикерча комсомольцашеи кагирхошеи даьха толамаш, хІаьта укх шера царна хьалхашка латта декхараш а дийцар. ХІара гектара тІара 50 центнер фуалъяьхан 600—700 центнер гІадамаш тІехьеи хьажкІаш яха декхараш латт царна хьалхашка.

Пленуме къамаьлаш дир ВЛКСМ Грозненски райкома секретара нов. Баранова, ВЛКСМ Ачхой-Мартановски райкома секретара нов. Исаева, Ножай-Юртовски района Ленина цІерахча колхоза председателе заместителе нов. Томаевас, иштта кхыбараша. ЧІоагІа уйла тІаяхийта ладийгІар гулбеннараша Кабардино-Балкарски АССР цІи хеза йолча хьажкІаш лелаеча Собанчиева Женяс даьча къамаьлага. ДІадахача шера, аьлар цо, айса хьажкІаш лелаьяьча 12 гектарах хІаране тІара 113 центнер фуалъяьха хьажкІаш чуийцар аз. Уьх шера кхы а дикагІа къахьега лаьрхІад аз а са овено членаша а. ХІанз Кусиева Зайдата социалистически яхьеийхай со, цу гІулакхах чІоагІа доаккхал а ду аз.

Пленуме дакъа лаьцараша еррига раьза а хинна соцам бир укх шера керда къахьегама толамаш даьхара.

ССКП ЦК моаршал

МОСКВА, 28-ча феврале. (ТАСС). Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето дег тІара моаршал дахьийтад МНРП ЦК-га, парте членашкеи еррига вежарал долча монгольски хьакъаеги Монгольски Халкъа-Революционни парте шовзткъа шу дизарах.

Моаршал тІа белгалдоаккх марксизма-ленинизма байракха кІал лоацдача исторически хаза МНРП бІаьш шерашка тІехьабиса хинна шиий мохк социализм хьалъяра болча сийрдача новкъа хьакхаьта. Монгольски Халкъа-Революционни парти — монгольски халкъа хьашташ бокъонца Іалашдеш йола парти — шийх шоай бокъонца вовзаш вола бабьча лоархІача еррига кхьахьегамхошца чІоаттІа бувзам лелабеш я. Пролетарски интернационализма марксистско-ленински идеашта тІехьайолча МНРП монгольски халкъ хьалхеду Советски Союзен еррига социалистически меттийн халкъашца, еррига дунен тІарча къахьегамхошца вежарал дола доттагІал леладергдолаш.

МНРП, йоах моаршала тІа, тІатеІІа къовсам лоаттабу хІанзарча ревизиониздманеи, иштта догматизманеи сектантствашеи духьала, гІо ду социалистически лагера а еррига дунен тІарча коммунистически болхлойи болама а цхьоагІо кхы а чІоагІъяра.

Къилбаседа-ХІирий творчески коллективай болхлошта Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ яларах дола

УКАЗ

Нохч-ГІалгІай АССР къахьегамхошта концерташ уттадеш дика дакъа лацарах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически республика Лаккехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ йолла:

Агузарова Светлана Георгиевнайна — паччахьалкхен иллейн халхарийн ансамбла артисткана.

Бетиев Степан Николаевича — Къилбаседа-ХІирий АССР культура министра.

Боциев Анатолий Гавриловича — паччахьалкхен иллейн халхарийн ансамбла артиста.

Бранловский Иосиф Моисеевича — паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концертмейстера.

Бритаева Зарифа Элбасдукаевнайна — паччахьалкхен музыкально-драматически театра керттерча режиссера.

Бутаев Петр Асланбековича — паччахьалкхен иллейн халхарийн ансамбла артиста.

Гуржибеков Георгий Николаевича — паччахьалкхен иллейн халхарийн ансамбла художественни кулгалхочоа.

Дзеранова Венера Александровнайна — паччахьалкхен иллейн халхарийн ансамбла артисткана.

Икаева Серафима Георгиевнайна — паччахьалкхен драматически театра артисткана.

Каллагов Федор Майрамовича — паччахьалкхен музыкально-драматически театра артиста.

Кесаев Константин Кайтуковича — республикански эрсий драматически театра постановочни дакъа заведующена.

Кондырев Леонид Алексеевича — республикански эрсий драматически театра артиста.

Проценко Георгий Ивановича — Къилбаседа-ХІирий АССР культура министра заместителе.

Сопоев Борис Александровича — паччахьалкхен иллейн халхарийн ансамбла артиста.

Сумина Светлана Васильевнайна — паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концертмейстера.

Тогоева Таисия Афаевнайна — паччахьалкхен музыкально-драматически театра артисткана.

Токаев Асах Инусовича — драматурга.

Туменова Еленайна — паччахьалкхен музыкально-драматически театра артисткана.

Тхапсаев Владимир Васильевича — паччахьалкхен музыкально-драматически театра артиста.

Хаснева Алла Владимировнайна — паччахьалкхен музыкально-драматически театра артисткана.

Хугаева Валерия Вячеславовнайна — республикански эрсий драматически театра артисткана.

Хуциев Сергей Михайловича — паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концертмейстера.

Цаликов Майрбек Курмановича — паччахьалкхен музыкально-драматически театра артиста.

Шапошникова Людмила Евгеньевнайна — республикански эрсий драматически театра артисткана.

Ядых Павел Арнольдовича — паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра керттерча дирижера.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума Председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума Секретарь
М. КОМАРОВ.

ССКП Центральни Комитетеи СССР Министрий Советеи

ПАЧЧАХЬАЛКХЕНО ЮРТБОАХАМА ПРОДУКТАШ ИЙЯРА ГIУЛАКХ ЭРГАДАККХАРА А ТОАДАРА А ХЬАКЪЕХЬА

ССКП Центральни Комитетои СССР Министрий Советои белгалду, юртбоахама производство дуккагIа дегIайоалаергIойла гIулакхаш чакхдахаро, юрта боахама уттаеча планий керда порядок кхоачашъяро, обязательни поставкаши МТС-аша даьча батхех тийина маьхаши тIерадахаро, юртбоахама продукташ ийяра керда хьалаш уттадаро — эошашка хьежжа нийсдаь, паччахьалкхено ийеча продукташта цхьа маьхаш оттадаро юртбоахама производство дIахо дегIайоалаяра йолча колхозийн совхозийн инициатива а безам а лахбаь хилар. Укх тIехьарча шерашка цуккха а дуккагIа хьа а яьхай паччахьалкхено эца а ийцай еррига юртбоахама продукташ. 1953 шерачул дуккагIа ийцад 1960 шера: ялат —1 миллиард пунт гаргга, е 1,5-зза, дулх — 2,2-зза, шурен фуаши — 2,5-зза, тха — 1,8-зза, шекара овекла—2,1-зза, коартолаш—1,3-зза, баьца даараш — 2-зза.

Цхьабакъда, юртбоахама продукташ, къаьстта а хьайбай продукташ яхарая кийчъяраи хIанзалца дIахьаьчача боарамои темпашеи кхоачамбаш мехка тIа-тIа дуккагIа эшаш дола дулх, шура, даьтта, хьыдола кхачаи товараш IалашцIара.

СОКП IX январски (1961 шера) Пленумо, юрта боахама деча доала юкъерча кхоачамбоацарашта чIоагIа критика а яь, йоккха программа оттаяьй дIахо юртбоахама производство деIайоалаяра, бахача наха тIатIа дуккагIа эшача лаьттащареи хьайбашкареи йоахача продукташца царна шортта кхоачамбеи массаза а наха ешачул дуккагIа уж продукташ яхеи йиш хургIолаш ялат, дулх, шура, технически культураши кхыйола продукташи хадданза дуккагIа йоахилга IалашцIара.

Из декхар кхоачашцIара боккха лоархIам болаш да юртбоахама продукташ кийчъяра гIулакх нийса вIаштIехьдаккхар. ХIаьта хIанз йолаш йола продукташ кийчъяра система цIенкаштара кхоачамбоацараш доахкаш а, юртбоахама производство деIайоаяра новкъостал ца деш а, овлашкара денз тоаьй органикха езаш а я.

Дуккхача заготовительни организацеца колхозашкеи совхозашкеи ийеш йола юртбоахама продукташ кийчъяра гIулакх нийса вIаштIехьдаккхар. ХIаьта хIанз йолаш йола продукташ кийчъяра система цIенкаштара кхоачамбоацараш доахкаш а, юртбоахама производство деIайоаяра новкъостал даьд доахан чуоттадаь а доахадеш а дорстадара, ялат, дулх, шура, техническеи культураш, даьца даараш, кхыйола юртбоахама продукташ дикагIа хилийтара гIулакха. Дукха моттигаш я продукци хьаьдача хана ялата, технически культураш дуккаи дикаи, хьайбаш дерстагIийла хилар, шурий хьоанал, хьакъаста цIена тха, кхыйола хIамаш нийса ца лоархIаш.

ССКП Центральни Комитетои СССР Министрий Советои лоархI паччахьалкхено юртбоахама продукташ ийяра гIулакх хувцанзеи тоаданзеи дарггдоацаш а паччахьалкхено ийеш дола ялат, дулх, шура, технически культураш, даьца даараш, кхыйола юртбоахама продукташи бедали контрактаце хьисапе — колхозашцеи совхозашцеи договораш дара наькъаца ийе езаш а.

Контрактаце метод социалистически боахам лелабеча хьалашка эггара дикагIа дола гIулакх да юрта боахама а юртбоахама продукташи бедали чакхйоахача промышленноста а юкъера бувзамаш шердараи чIоагIдараи, цо IалашцIу промышленностаца юрта боахаман юкъе цхьан боаррамагIа гIулакхадара бувзамаш оттаделга, цхьан оагIорахьара бахача наха промышленностаи эшараши воах оагIорахьара юрта боахама торонаши, цкъаьннахьа а доацаш, уйла а яь гучайоахилга а цар хьакъехьа дагадовлилга а. Иштта дага а доалаш из болх вIаштIехьбаккхаро IалашцIергда юртбоахама производство хадданза деIайоахилга а города эшараш дикагIа кхоачашцелга а.

Контрактаце системо йиш хулийт дIа-хьа дага а даьнна вIаштIехьдаккхара наькъаца оагIоний материальни безам тIагIоргбола хьалаш белгалде, юртбоахама продуктаи массадолча тайшашта белттала уж локкарцIола ханаш, цар дикал, ассортимент, дукхал хьалхIагIе а оттае. Цо сомде а чIоагIде а деза продукташ ийяра даькъе юрта боахаман продукташ чакхйоахача промышленностаи юкъера гIулакхаш, чIоагIъе еза дисциплина, дика вIаштIехьбаккха беза из болх юртбоахама производства торонаш бокъонца IомаIра а бахача наха эцарий лоархIам дикагIа бара а ларда тIа. Лакхехьа дийцарий лоархIам а баь ССКП ЦК январски (1961 шера) Пленума соцамга хьежжа а ССКП Центральни Комитетои СССР Министрий Советои **соцам баьб:**

1. 1961 шера деиз ийеш дола ялат, технически культураш, дулх, шура, кхыйола юртбоахама продукташи бедали паччахьалкхенна эшаш йола продукци IалашъяраI колхозашкеи совхозашкеи деча заказа метта лоархIаш долча контрактаце договорех ийе оттадолда.

Контрактаце договораш 2 шерагара 5 шерага кхаччалца оттаду (хIара шу къоаста а деш), юртбоахама продукташ эцара йолча паччахьалкхен планашка а колхозашкеи совхозашкеи юртбоахама производство деIайоалаяра йолча перспективни планашка а хьежжа.

Договораш оттадале хьалхагIа кIоаргга а масса оагIоральра а тохкам бе беза продукташ яхараи эцараи оттаяьча планашта, колхозашкарчеи совхозашкарчеи производства гIулакхаш довза деза, продукташ эцара планаш кхоачашъергIойла гIулакхаш вIаштIехьдаха деза, паччахьалкхено продукташ ийярах юртбоахама производство деIаяра новкъостал лургдолаш.

Контрактаце договораш тIа белгалдаь хила деза:

продукце дукхал (тайпаш къоаста а деш), дикал, из йохкаргIойла наиаши моттигн тIа а долаш, колхозашеи совхозашеи паччахьалкхенга юртбоахама продукташ бедали йохкара дола декхараш;

ший ханнахьа продукци хьаэцилга а боагIаш бола мах дунах IалулIга а IалашцIара приемни пункташеи предприятешеи тIаийца декхараш, ахчанца телача авансай (кредитий) ханашн боарамашн, производства гIулакхаш вIаштIехьдоахача а приемни пункташкеи предприятешкеи продукци дIахкухьача а хана колхозаштеи совхозаштеи новкъостал дара тIаийца декхараш;

нагахьа санна тIаийца декхараш кхоачаш ца дойя оагIонаша шоайла вIаши яла еза материальни хьалхле.

2. Районашка еррига юртбоахама продукташи бедали ийяра гIулакх вIаштIехьдоаккхача кулгалдара продукташ ийяра гIулакха йола паччахьалкхен инспекцеш вIашагIойккийла.

Продукташ ийяра гIулакха йола паччахьалкхен инспекци вIашагIойлл ийеча юртбоахама продуктай боарамга, эцаш йолча продукце тайшай дуккагIа хьежжа а районий территориальни баьхьалонашка хьежжа а района (районни) е шиъш кхы дуккагIеи йолча районашта (районий юкъара).

Продукташ ийяра гIулакха йолча паччахьалкхен инспекцена тIавилла ва хIара 3—7 боахама (колхозашта, совхозашта) цхьа инспектор а лоархIаш, продукташ ийяра гIулакх леладу массехк инспектор ший кара а волаш вола керттера паччахьалкхен инспектор.

Продукташ ийяра гIулакх леладе паччахьалкхен инспекцена тIадуллалда:

продукташ ийяра гIулакх вIаштIехьдоахилга а ялат, технически культураш, дулх, шура, кхыйола юртбоахама продукташи бедали ийяра оттаяь паччахьалкхен планаш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабелга а;

колхозийн совхозийн кхоачамаш гучадахари цар производственни торонех мамогга дуккагIа пайда эцари духьа юртбоахама производства гIулакх мишта латт ховлга а юртбоахама производство дIахо деIайоалаяра йолча торо йовзилга а;

ялатийна, технически культурашта, дулха, шурийна, кхыча юртбоахама продукташтеи бедали контрактаци яра колхозашцеи совхозашцеи договораш увтаделга. Договораш уттадолда юртбоахама продукташи бедали дIаийеча а колхозашцеи совхозашцеи цу продукцех йоагIа расчеташ лелаеча а паччахьалкхени кооперативни предприятей, организацей кулгалхошца е викалашца цхьана;

колхозаша, совхозаша, приемни пункташа, паччахьалкхени кооперативни предприятеша, организацеца контрактаце договораш мишта кхоачашцу хьожаш тIахьожам лоаттабелга;

дуккал, ассортимент, дикал, IалургIойла ханаш белгалъяьха йола юртбоахама продукташи бедали яхараи паччахьалкхенга йохкараи йола мероприятеш колхозий правленешеи совхозий директешеи кийчъеча юкъе дакъа лоацилга.

Производства гIулакхаши из деIайяра йола перспективаши ийзачул тIехьагIа кийчъяь мероприятеш колхоза правлене (совхоза дирекце) чIоагI а ю, къаьстта протокол а оттадийя дIаяз а ю. Контрактаце договор оттадеча хана керттера документ лоархI цу протоколах. Мероприятеш кийчъеча а протокол оттадеча а хана, нагахьа санна эше, ца ховр хьахьехийта боалабу опытно-хьокхама боахамера, опытни станцера, кхыйола IилмаI-тохкама учрежденешкара специалисташ;

дIайийна хIамаш, пьайбай фермаш, кхоабаш йола доахан, иштта кхыдараш фу хьал тIа да хьажарца паччахьалкхенга ялат, технически культураш, дулх, шура, кхыйола юртбоахама продукташи бедали йохкара оттаяь планаш кхоачашъяра цу протокола тIа белгалъяь мероприятеш колхозашкеи совхозашкеи мишта кхоачашъю хьожилга.

Шоашта гучадаьнна кхоачамбоацараш дIадаьла протокола тIа дувца гIулакхашн контрактаце договора тIа оттадаь хьалашн кхоачашцдарах йола рекомендацеш тел инспекторашца колхозаштеи совхозаштеи, цунца юртбоахама производство деIайоалаяра новкъостал а деш, боахама производственни балха цхьаькха тайпара юкъе а ца лелхаш. Нагахьа колхозашеи совхозашеи ду гIулакхаш контрактаце договораш кхоачашъяра тоъам бергболаш дац аьнна инспекторашца оттадойя, тIаккха продукташ ийяра паччахьалкхен кертерча инспектора цунах хоам бу шарте райкомагеи райисполкомагеи. Цул совгIа, цунах цо хоам бу продукташ ийяра йоагIаш йолча областной, краевой, е республикански органага, хIаьта ашаш хуле цо оттаду областной, краевой е республикански партийнии советскии органашта хьалхашка дош;

эцаш йолча юртбоахама продуктайн бедалеи цикал а дозал а къоастадара, колхозашцеи совхозашцеи цар ехкача продуцех ийса расчеташ яра тIахьожам лоаттабу, цхьан оагIорахь колхозаштеи совхозаштеи, воах оагIорахь приемни пункташтеи предприятештеи юкъе къовсаме дешаш къоастаду;

еррига приемни пункташтеи предприятешеи технически база шоай ханнахьа кийчъе беча балха, контрактаце договорашка хьежжа юртбоахама продукташи бедали ладдаиза хьаэцилга IалашцIара, хIаьта иштта юртбоахама продукци йиззa лораелга IалашцIара тIахьожам лоаттабу;

юртбоахама продукции бедали дIаюха кхухьийташ дIадодар кIезигде, цар дикал кIезиг ца ялийта, уж промышленни предприятешеи мах беш йолча моттигашеи чеккагIа дIакхачийта лерхIаш юртбоахама продукташи бедали йохкача хана колхозийн совхозийн промышленни предприятешца а мах беча организацешца а духьалара бувзамаш шерду;

контрактаце договорех доагIа, шоаш тIаийца дехкараш а, хIаьта иштта дIаийийнача культурашка, бешамашка, плантацешка хьажа, хьайбаш дорстаде, шура якха, иштта кхыдараш де аьнна протокола тIа оттацаь гIулакхаш а кхоачаш ца даьча колхозашта аванси совхозашта кредити далара доазув оттаду, е вIалла ца долийташ соцаду, цунах районни партийнии советскии органашка, хIаьта иштта йоагIаш йолча областной, краевой е республикийнки продукташ ийяра организацешка хоам а беш;

районни организацешка гIолла колхозаштеи совхозаштеи новкъостал ду юртбоахама продукташи бедали дIаюхьа кхаьхьа;

ССОР-а ЦСУ моттигерча органашкара, юртбоахама продукташи бедали хьайеча еррига пункташкара, предприятешкара, организацешкара производства а юртбоахама продукци эцара а отчетни даннеш, хIаьта иштта юртбоахама продукци йиззa лораелга IалашцIара тIахьожам лоаттабу;

юртбоахама продукции бедали дIаюха кхухьийташ дIадодар кIезигде, цар дикал кIезиг ца ялийта, уж промышленни предприятешеи мах беш йолча моттигашеи чеккагIа дIакхачийта лерхIаш юртбоахама продукташи бедали йохкача хана колхозийн совхозийн промышленни предприятешца а мах беча организацешца а духьалара бувзамаш шерду;

контрактаце договорех доагIа, шоаш тIаийца дехкараш а, хIаьта иштта дIаийийнача культурашка, бешамашка, плантацешка хьажа, хьайбаш дорстаде, шура якха, иштта кхыдараш де аьнна протокола тIа оттацаь гIулакхаш а кхоачаш ца даьча колхозашта аванси совхозашта кредити далара доазув оттаду, е вIалла ца долийташ соцаду, цунах районни партийнии советскии органашка, хIаьта иштта йоагIаш йолча областной, краевой е республикийнки продукташ ийяра организацешка хоам а беш;

районни организацешка гIолла колхозаштеи совхозаштеи новкъостал ду юртбоахама продукташи бедали дIаюхьа кхаьхьа;

ССОР-а ЦСУ моттигерча органашкара, юртбоахама продукташи бедали хьайеча еррига пункташкара, предприятешкара, организацешкара производства а юртбоахама продукци эцара а отчетни даннеш, хIаьта иштта юртбоахама продукци йиззa лораелга IалашцIара тIахьожам лоаттабу;

юртбоахама продукции бедали дIаюха кхухьийташ дIадодар кIезигде, цар дикал кIезиг ца ялийта, уж промышленни предприятешеи мах беш йолча моттигашеи чеккагIа дIакхачийта лерхIаш юртбоахама продукташи бедали йохкача хана колхозийн совхозийн промышленни предприятешца а мах беча организацешца а духьалара бувзамаш шерду;

контрактаце договорех доагIа, шоаш тIаийца дехкараш а, хIаьта иштта дIаийийнача культурашка, бешамашка, плантацешка хьажа, хьайбаш дорстаде, шура якха, иштта кхыдараш де аьнна протокола тIа оттацаь гIулакхаш а кхоачаш ца даьча колхозашта аванси совхозашта кредити далара доазув оттаду, е вIалла ца долийташ соцаду, цунах районни партийнии советскии органашка, хIаьта иштта йоагIаш йолча областной, краевой е республикийнки продукташ ийяра организацешка хоам а беш;

районни организацешка гIолла колхозаштеи совхозаштеи новкъостал ду юртбоахама продукташи бедали дIаюхьа кхаьхьа;

ССОР-а Госплана тIадуллалда союзни республикай Министрий Советашца цхьана 1961 шера районни (районий юкъарча) продукташ эцара инспекторашта легковой автомобилаш лулга вIаштIехьдаккхар, 3 инспектора (царца паччахьалкхен кертера инспектор а волаш) цхьа автомобиль а кхоачаш, уж автомобилаш инспекторашца проаш а лелаергIойлаш.

9. ССОР-а Министрий Совета продукташ ийяра Паччахьалкхен комитета тIадуллалда ССОР-а Госпланаца, ССОР-а финансай Министерствацa, ССОР-а Госбанкца, ССОР-а юрта боахама Министерствацa барта а йолаш цхьан бетта хана чухь контрактаце договора типовой проекти колхоза правлене (совхоза дирекце) заседане протокола проекти ССОР-а Министрий Совете лаьчуллар.

10. ССОР-а Министрий Совета къахьегамеи алапеи дешай Паччахьалкхен комитета тIадуллалда ССОР-а Министрий Совета продукташ ийяра Паччахьалкхен комитетацеи союзни республикай Министрий Советашцеи цхьана продукташ ийяра районни (районий юкъарча) инспекцей паччахьалкхен кертера инспекторашта гIулакха тIа хиларах йоагIа окладаш (расчетни ставкаш) цар ийцача еррига юртбоахама продуктайн бедалеи дукхалца хьежжа оттаяр, хIаьта иштта продукташ ийяра областной, краевой, республикански (автономни республикай) органий кулгалхошта гIулакха тIа хиларах йоагIа окладаш оттаяр.

Продукташ ийяра районни (районий юкъарча) инспекцей инспекторашта гIулакха тIа хиларах йоагIа окладаш (расчетни ставкаш) 10—20 процент лохехьа увттаю продукташ ийяра паччахьалкхен кертерча инспекторашта йоагIача окладел.

Союзни республикай Министрий Советашта тIадуллалда СССР-а Министрий Совета продукташ ийяра Паччахьалкхен комитетацеи СССР-а Министрий Совета къахьегамеи алапеи дешай Паччахьалкхен комитетацеи барта а йолаш продукташ ийяра районни (районий юкъарча) паччахьалкхен инспекцеш цу инспекцей болхлошта алапеи далара группашка дIанийсъяр.

Юртбоахама продукташ ийяра районни (районий юкъарча) инспекцей паччахьалкхен кертерча инспектораштеи инспектораштеи уж гIулакха тIа хиларах йоагIача окладах (расчетни ставкех) 70 процентал кIезигагIа доацаш алапеи, хIаьта ялат, дулх, шура эца оттаяь планаш кхоачашъярах кхы тIадоагIача ахчан алапеи лулда хIара бетта. ПIалуш дола алапеи лу алапеи шера йоагIача ставка (гIулакха тIа хиларах шера йоагIача оклада) 30 процентех шера йоагIача планах отчетни бетта ялат, дулх, шура эцарга хьежжа ахчанца лерхIаш.

11. Районнии районий юкъерчеи продукташ эцара инспекцей болхлой материальни безам хургболаш дика юртбоахама продукташ эцара планаш кхоачаш а тIехкхоачаш а ергIойла продукташ эцара гIулакх вIаштIехьдоаккхаш дика болх баьча продукташ ийяра паччахьалкхен кертерча инспекторашта а инспекторашта а премеш телилга юкъедоаладолда.

СССР-а Министрий Совета къахьегамеи алапеи Паччахьалкхен комитета, СССР-а Министрий Совета продукташ ийяра Паччахьалкхен комитета, СССР-а финансай Министерствана, ВЦСПС-а тIадуллалда 20 дийнахь йолча хана чухь продукташ ийяра паччахьалкхен кертера инспектораштеи инспектораштеи премеш телара порядках, хIаьта иштта цу болхлошта премеш тела рузкъа IалашцIарахи цун фонд кхахилара порядкахи йола предложенеш СССР-а Министрий Советага хьакхачийтар, продукташ ийяра паччахьалкхен кертерча инспектораштеи инспектораштеи юртбоахама продукташ эцара план тIехкхоачашъярах луш йола премеш ялат, дулх, шура эцара план кхоачашйича, шу йисте доалаш хьайбай массадола тайша продукци яккхара план кхоачашйича, колхозаши совхозаши шоашта дIаде эшача фуца IалашйичаI лургIолаш цу предложенешка а хьожаш.

12. Союзни республикай компартей ЦК-аштеи Министрий Советаштеи тIадуллалда союзни республикай управленчески аппарата болча болхлоел дукхагIа наха хургболаш продукташ ийяра аппарат эргаяккхар а из вIаштIехьъяккхар а, республикай кхыча организацей административно-управленчески персоналацара совйола звенош дIа а йоахаргIолаш, цу персоналацара нах кIезиг а бергболаш.

13. Союзни республикай Министрий Советашта тIадуллалда СССР-а Министрий Совета продукташ ийяра Паччахьалкхен комитетацеи СССР-а финансай Министерствацеи барта а йолаш цхьан бетта йолча хана чухь продукташ ийяра районнии районий юкъарчеи паччахьалкхен инспекцей структура а штаташ а чIоагIъелга, продукташ ийяра областной, краевой, республикански органаш чIоагIъелга.

14. СССР-а Министрий Совета продукташ ийяра Паччахьалкхен комитето союзни республикай Министрий Советашца барта а йолаш цхьан бетта йолча хана чухь СССР-а Министрий Советага хьачуллойла продукташ ийяра районни (районий юкъарча) паччахьалкхен кертерча инспекторах йолча Положене проект.

15. Союзни республикай Министрий Советашта тIадуллалда цхьан бетта йолча хана чухь продукташ ийяра областной, краевой, республикански органех йола Положени оттаяр а СССР-а Министрий Совета продукташ ийяра Паччахьалкхен комитетаца барта а йолаш из чIоагIъяр а.

ССКП Центральни Комитетеи СССР Министрий Советеи

Колхозникашеи колхозашеи шоай совнагIа йола юртбоахама продукташ йохкара гIулакх ДИКАГIА ВIАШТIЕХЬДАККХАРА ХЬАКЪЕХЬА

ССКП Центральни Комитети СССР Министрий Совети хьежай колхозникашеи колхозашеи шоай совнагIа йола юртбоахама продукташ йохкара гIулакх дикагIа вIаштIехьдаккхара хьакхехьарча дешага. Цу деша хьакъехьа тIаийца Соцам тIа белгалду, колхозникашка совнагIа йола юртбоахама продукташ а хIаьта иштта паччахьалкхенга продукци йохкара дола декхараш колхозаша кхоачашдьчул тIехьагIа царга юхеноса продукци а йохкара гIулакх вIаштIехьдоаккхаша цIенкаштара кхоачамбоацараш хилар.

СовнагIа йола уж юртбоахама продукташ йохкара дукха колхозникаш колхозерча балхаш тIара бувл, колхозий базарашка ахар духьа, цкъаза гаьнна дIа а ухаш. Цунах дукха къахьегами хан а дов, йохкаш йола продукци дIа-юха кхаьхьара транспорт увттаеши из дIаоттаяь лоаттаеши дукха ахча а дода.

Колхозашеи колхозникашеи совнагIа йола юртбоахама продукташ йохкара гIулакх дикагIа вIаштIехьдаккхар а уж колхозий базарашка йолка тIерташ дIацача гIулакха царга къахьегами ахчеи ца доацийтар а духьа ССКП Центральни Комитетои СССР Министрий Советои динза даргIдоацаш лаьрхIад, моттигерча базар тIара а, хIаьта иштта мехка кхыча районашкара а ийца юртбоахама продукташ моттигерча базарашка долча маьхех йохкар духьа паччахьалкхено ца эцаш йита совнагIа йола юртбоахама продукташ колхозашкара, къаьстта а колхозникашкара потребительски кооперацe дукхагIа хьайелга. Из бахьан долаш колхозникаш мукъабаргба совнагIа йола юртбоахама продукташ гаьнна дIа а кхухьаш йохка езача гIулакхах, тIаьта колхозашка деча балхаш тIара бувла а безаргбац.

СовнагIа йола юртбоахама продукташ потребительски кооперацe оргаиизацеша ийелга оттадаьд:

колхозникашкареи кхыча гражданашкареи — царца тайнача маьхех;

колхозашкара (паччахьалкхенга юртбоахама продукци йохкара дола декхараш цар кхоачашдьчул тIехьагIа)—колхозашца вIаштIехьдаьннача тайпара хIанз лелаеш долча комиссионни маьхашца барта а болаш продукташта оттабаьча маьхах 75 процент аванс царна дIа а луш.

Центросоюзана могадаьд демократически наькъаца районашка, областашка, республикашка йолча потребительски обществай союзашеи Центросоюзеи юртбоахама продукташ йолка (хозрасчетах) автономни секцеш деIайоалаяр, райпотребсоюзашка вIашагIъежкача секцей членаш лерхIаш колхозашеи потребительски обществашеи дакъа а лоацаргдолаш.

Юртбоахама продукташ йохкача секцешта керте латтаргIа потребительски кооперацe уставо маьккхара ехка совети правлении. ХIаьта юртбоахама продукташ йохкача автономни секцей председателаш, моттигерча хьалашка хьежжа е правлене членаш, е потребсоюзий правленеи Центросоюзеи йоагI - йоагIачунга хьежжа председатела заместителаш хургба.

Цу секцешта бокъо еннай коммерчески гIулакхаш де эша мах буи кхыйолеи предприятеш (организацеш) хьаелла.

Центросоюза тIадиллад потребительски кооперацe эцаш йола юртбоахама продукташ городашкеи болхлой поселкашкеи йохкилга, эггара хьалхарча арглана колхозни рынкашка а йохкаш, хIаьта иштта рынкай доазол арахьа специализированни кооперативни торговли лелаяр а.

Мехка кхыча районашка ийца юртбоахама продукташ хьая йиш яц уж ийца моттигерча рынкашка бахача наха эца кхоачам хиллал продукташ хилча мара.

Колхозникашкареи кхыча гражданашкареи ийеш йола юртбоахама продукташ йохка еза йоагIаш йолча кооперативни организацей правленеша чIоагIдьча маьхех.

Колхозашкара йолча комиссе тIаийца, колхозникашкареи кхыча гражданашкареи ийца юртбоахама продуктех шоай предприятешеи давальчески наькъаца паччахьалкхен промышленноста предприятешкеи хьаяь кийча а алкийча а йолча хIамашта рознични маьхаш увттаде бокъо еннай потребительски кооперацe организацешта. Уж маьхаш чIоагIдергда бедала маьхага, производственни торговии расходашка, накопленей (баьннача пайда) нормашка хьежжа.

Кхетамца вIаштIехьйоаккх яхь

Дика болх беш чакхдаьккхад 1960 шу производственно-товарни контора (директор нов. Троицкий, завкома председатель нов. Токмачев) болхлойн, специалистийн, гIулакхера барийн коллективо. Валови продукци арахецара план 109,4 процент кхоачаштьяй, 6 процент тIехкхоачаштьяй мехкдаьттца чакхдоахаш йола заводашца мехкдаьттца IалашъяраI план, 2,9 процент лохдаьд мехкдаьттеи мехкдаьтта продукташи йовш хилар. 1,9 процент лохбаьб продукци якхкарга цIабода мах, цунца планал совгIа 17 миллион гаргга сом пайда а беш, хIаьта къахьегама овсарле 9,6 процент планал лакхъяьй. 1960-ча шера кхоачашце аьнна тIаийца социалистически декхараш тIехкхоачашцаь хилар хьагойт цу цифраша.

Ше-шегIа кхаьннадац уж толамаш. Уж цаьхад еррига коллективо хьинаре къахьегарца, хIара цехо, участко, смена, установко, бригадо, къаьст-къаьстача болхлоша шоашта юкъе шерра социалистически яхь а йоаржаяь, кIаьд ца а луш къахьегарца.

Заводской комитето а еррига профсоюзни активо а, хIара бетта къаьст-къаьстача цехаша а, болхлоша а социалистически декхараш тIаийделга вIаштIехьдаьккха ца Iеш, уж кхоачашцарах йола итогаш а ю, хIаьта уж итогаш завкомо ший заседане ювц. Социалистически яхье котьяьннача коллектива (цех, смена, бригада, установка, иштта кхы дI.) телаш Ше-байраха я, цул совгIа ахчан совгIаташ тел царна.

Производстве хьалха латтараш сийлен Доска тIа а книжка тIа а цIаязбу. Къаьстта дикагIа болх берех ба операторашн нн. М. Ширяева, Г. Назаров, слесарь нов. А. Барабанов, наливщик нов. Теодоровшвили, болхлой нн. Легоньков, Темаев, иштта кхыбараш.

Цул совгIа заводской комитето, администрацеи партийни организацеи (секретарь нов. Опич) новкъостал а деш, вIаштIехьдоаккх шоай йоккхача коллектива юкъе дикагIа йола балха опыт йоаржаелгеи из производствана юкъехьолгеи, хIаьта иштта вIаштIехьдоаккх цо производства дикагIа йола опыт мехкдаьтта чакхдоахача заводашка Iомаелга а.

Профсоюза заводской комитето къаьстта йоаккхо ю коммунистически къахьегама коллективан ударникийн цIераш яхар духьа лоацача социалистически яхьа. Уж сий дола цIераш яхар духьа лаьцача социалистически яхьа юкъе дажа лоацаш ба 80 процент совгIа бола болхлой, специалисташ, гIулакхера бараш. Завкомо хIанзало а коммунистически къахьегама ударник яха цIи 60 сага еннай. Из сий дола цIи яькха я цхьан участкаи цхьан бригадаи коллективаш.

Керда техникеи чоалханера технологии кхоачамбалла знанеш ца хилча IомалургIойцилга кхета а деш, завкомо новкъостал цаьд 96 процент болхлойн гIулакхера бараши цешара юкъеоза. Профсоюзни организацe, хIара сагаца къамаьл а деш, къоастадир хьан мичахьа цешаргда. Лакхечеи юкъерчеи технически цешара заведенешка дешаш 300 совгIа саг ва хIанз. Из да производственно-товарни контора профсоюзни организацe даьча лоархIамерча гIулакхех цаI.

Щенхаштара терко ю заводской комитето хIара ценна къахьегама овсарле лакхъяра новкъостал деш дола организационно-технически гIулакхаш ший хан-ханнахьа кхоачашдара Дадахача шера хьал а яь болх бе йолаялийтай этилови жидкость лелаеш йола станцеши электрообессоливающи установкай нефтеловушкеи, эргайоаккхаш тоаьй №№ 16, 17 йола установкаш, цар къахьегама овсарле 12 процент лакх а еш, гидравлически управлени хургIолаш тоаьй № 3 йолча эстакада 96 наливной стояк, механизации автоматизации яьй дуккхача производственни процессашта.

ССКП ЦК январски Пленумо парте XXII-гIа съезд пулъярах бабча соцамо яхы а чIоагIагIа айбаьб вай республикерча къахьегамхой политически кхетам а хьинар а. Семилетка кхоалагIча шера план ханал хьалха кхоачашъе а, керда къахьегама толамаш а доакхаш ССКП XXII-гIча съезда сийленца накъа яха а лаьрхIа йола мехкдаьтта чакхдоахачеи химически промышленноста управлене производственно-товарни контора коллектив, «Старогрознефта» нефтепромыслови управлене болхлошеи, инженерашеи, техникашеи, гIулакхерчари цIаболабаь патриотически болам чIоагIа хьал а лаьца, йоккхий къахьегама коталонаш йоахаш я, гама ударник яха цIи 60 сага еннай. Из сий дола цIи яькха я цхьан участкаи цхьан бригадаи коллективаш.

Коллективо лаьрхIад семилетка кхоалагIча шера план 25-ча декабре кхоачашъе, къахьегама овсарле 2,5 процент лакхъе, мехкдаьтта продукташ заводашта кийчъярга дIабода мах лохбе, потребителашта кийча продукци дIаахийтарга дIабода мах цхьа процент лохбе, мехкдаьттеи мехкдаьтта продукташи йоаяр кIезигдарца 2100 тонн мехкдаьттеи мехкдаьтта продукташи кхое, 2 процент пар кхобе, 1,5 процент электроэнерги кхое, иштта кхыдараш.

Производственно-товарни контора йоккхача коллективо тIаийца социалистически декхараш дийцад бригадай, участкай, установкай, цехий болхлой юкъарча собранешка, хIаьта цу собранешка къаьст-къаьстача болхлоша а тIаийцад социалистически декхараш, хIанз цехий коллективаш а къаьст-къаьста болхлой а, шоаш тIаийцар доккха а бехктоккхамера а гIулакх хилар кхета а деш, семилетка кердача шера шоай махулла дуккагIа къахьегама толамаш доахаш ба. Из дика хьахьокх январь бетта коллективо даьхача толамаша. Товарни продукци яккхара планах 10,5 процент тIехкхоачашъяьй, мехкдаьтта бедалца заводаш IалашъяраI план 100,7 процент кхоачашъяьй, лоархIамболлаш лакхъяьй къахьегама овсарле, продукци яккхарга дIабода мах лохбарца массехк итт эзар сом пайда баьб паччахьалкхенна. Йоккхий къахьегама коталонаш яьхай барт тайнача коллективо февраль бетта а.

ХIанз профсоюза заводской а цехий а комитеташ, профсоюзни активаца цхьана шерра социалистически яхь а йоаржаяь, болхлойн, специалисташ, гIулакхера бараш оарцагIбоахаш я уж шера 17-ча октябре хургIолча ССКП XXII-ча съезда сийленца накъа яхара.

С. ЧУХАРЕНКО,
Нохч-ГIалгIай АССР облсовпрофа къахьегамех алапеи отдела заведующи.

Московски область. Куйбышева цIерахча Воскресенски химически комбинате ханал цIъ шу цхьалагIа хьалъяь чьннай мехка эггара цхьалхара йола борни удобреней цех. Уж шера а тIехь кийчъергIа цига кердача продукце эзараш тоннаш.

Сурта тIа: борни удобреней цеха кийча продукци чуйола склад.

В. КОШЕВОИ сурт.

ТАСС фотохроника.

СЕРДАЛО
2-гIа оагI. 2 март, 1961 шу.

ДІАЙИЙНА КУЛЬТУРАШ МАССАЗА А ДИКА ХЬУВКЪИЙТАРА

Іалаьмате доккхий а сийлен а декхараш да 1961-ча шера Нохч-ГІалгІай республика юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка латтараш — 45 эзар гектарах хІара гектара тІара 45 центнер фуатъяьхача хьажкІийи 9 эзар гектарах хІаране тІара 200 центнер шекара свеклаи йоаккхилга, паччахьалкхенга 7,5 миллион пунт ялат дохкилга, хьайбашта бІаь эзараш тоннаш концентрированни, гІожа, моша доакъар лулга.

Йоачаш хилча а ца хилча а, ха мичча бесса эттача а дІайийна культураш тешшаме хьувкъаргйола гІулакхаш динза дарг ца хилар къаьстта белгалдаьккхад ССКП ЦК январь бетта хиннача Пленума соцам тІа. Царех цхьа гІулакх да йоакъал уттача лаьтташка хий дехкилга лертТІа вІаштІехьдоаккхилга. ДІайийнача культурашта хий дехка дезаш 86 эзар гектар лаьтта да Нохч-ГІалгІай республике.

ХІанз, хиш дехка ха кьаотталехьа, геттара сиха ашаш йола ремонт яь кийчде деза каналаш, хий дІа-хьа декъаш дола хьарсамаш, хий дІакъувлаш а хьаделлаш а йола моттигаш. Къаьстта белгалдаккха деза, хий дилла доагІача лаьттах вай республике соахка 16,5 эзар гектар лаьтта хий ца дуллаш дисалга, цудухьа селларча лаьтта дІайийна культураш йокъал бахьан долаш во хиннилга. ХІанз, хьажкІаши шекара свеклаши дукхагІа дІаювча хана, колхозийи совхозийи кулгалхой декхарийла ба хий дилла дезача дерригача лаьтташка ханнахьа хий дилла а, цу лаьтташка дІайийна культураш дика кьувкъае а.

ТІехе шаьра йоацача лаьтта хий дуллаш хилча, хьалхагІа лаьтта шаьр а цаь мара дилла мегаргдац, кІана аьлча теІагІа йолча моттигашка хий Іа а Іовш ушалаш хургьа. Босенаш йолча моттигашка хий дилларр а да чІоагІа хьисап долаш, боарамагІа де дезаш хІама, хІана аьлча, босенашка гІолла дуллача хиво лаьтта тІера тІоа Іобахьа а дІайийнача хІамай овлаш толхаде а тарлу.

Кара хий дуллилга чІоатІа хала болх ба. ТІабийрзза болх беш хилча а цхьаа сагага дийнахь 0,75 гектара тІа мара, кхы дукхагІа хий дуллаш. Цудухьа кхаь сменах вІаштІехьдаккха деза хий дуллихга, из болх кхыметтел бийсана а бергболаш. Массанахьа а дІакхоачийташ дилла деза кхашка хий. Кхай йистошка шортта хий а дехкаш, юкъе хий дІа ца кхоачаш моттигаш а юташ из болх барах цхьаццайолча колхозашкеи совхозашкеи хьажкІаш дика ца кьувкъаш юсаш хиннай хьалха дІаяхача хана.

Лаккхе йиш йий кхалка хиш дехкаш болча наьха къахьегама овсарле? Йиш я. Цкъа дуллаш, кхаь-диъ харшах дилла а ца Іеш, дуккхача харшех хий дехкаргдолаш турбаш эш цу гІулакха, хий дехкаш волча болхлочун эшача хана хий Іодилла а тоъам хиннача хана соцаде а торо хургйолаш. Пластмассови яраш ца хилча, топпарах а ардакхех а е йиш я уж. Массехк шу да Грозненски опытно-мелиоративни станце ардакхех хьаь 80 сантиметр дІоахал а долаш йола йиш лелаю. Кхашка хий дехкара гІулакх дикагІа вІаштІехьа а доаккхаш, цу балха овсарле массехказа лакх а еш, гидротехникан мелиорацен Костекова цІерахча Ерригсоюзни Іилма-тошкама институтон гидротехника азербайджански институтон соттае йиш йолча трубопроводашца балхаш ду тоъал ха я.

Болх аттагІа а хулийташ, кхашка хиш дохкилга ханнахьа а нийса а чакхдакхха торо хургйолаш, уж соттае йиш йола трубопроводаш вай республикерча колхозашкеи совхозашкеи кхоачийтилга тІехьа а ца доахаш хІанззе а де дезаш да.

Хьалха хьадоалаш дола бацца дараш дІаделехьа канала чу хий чудуллилга де деза Алхан-чуртски система Наьсарерча управлене, кІана аьлча хий ца хилар бахьан долаш каст-каста тІехьадувл кабуц, помидораш, ишшта кхыйола хІамаш дІаювлга. Семинараш а еш, царна шоай болх дика бе ховргдолаш, хиш дехкаш бола нах Іомабе беза Грозненски опытно-мелиоративни станце дирекце.

ДІайийнача хІамашта догІан хьисапе хий деттилга чІоагІа беркат доалаш гІулакх да, цхьабакъда, хІаьта а вай республикерча колхозашеи совхозашеи майрра хьакарайийцацац из хІанз а. Иштта догІан хьисапе хий деттара мел эшаш долаш да. Аргунскии Грозненскии бацца даарий совхозашка, № 2 йолча бацца даарий-шурий совхозе, 1-ча Мая цІерахча колхозе, цига хала а доацаш хьалъе йиш я цу гІулакха эшаш йола инженерни гІиплош.

ДІайийнача хІамашта машиннашца догІан хьисапе хий а детташ, дІаде Рамовски опытни станцера свеклаги а цена болх барах Грозненски тохкама станце 1950-ча шера а тІехь вІаштІехьдаьлар хІара гектара тІара 600 центнер шекара свеклаш ахеи 16—17 процентага кхоачаш шекар доаллаш уж хилийтеи.

Алхан-чуртски канала аьрда оагІорахьа гІолла Грозненски районе 1-ча Мая цІерахча колхозагара даьнна «Новый быт» яхача колхоза доазонга кхоачаш Тирка дукъагІа дадача лаьтташка хий диллача къаьстта дикагІа цьувкъаргда кІа, кен, мукх, хьажкІаш, кхыдола алаташ. Йоачаш хиннача шерашка дика а цулаш, йокъал эттача шерашка во хул цига ялаташ.

Хозза хьисап а еш, эшшача тайпара хиш дехкаш хилча вай лаьтташа луш дола массе тайпара ялаташ а кхыйола культураш а, ха во-дика оттарга дилла хІама а доацаш дукхха а дикагІа хьувкъаргьа.

Дуккха эзараш гектараш лаьтта хий дилла тоа а даь, дІайийна юрта боахама культураш цу тІа массаза дика хьувкъилга Іалашдар — из хургда Нохч-ГІалгІай республикерча юрта боахама къахьегамхоша Коммунистически партте XXII съезда лургдола совгІат.

Н. ЛЕПОРИНСКИЙ,
агроном.

Ульяновски область. Ульяновски юртбоахама институт Уренски селекционни Анненковски хьайбаш леладареи станцеех дІакхийтта кхо шу даьннад. Институтага ишшта дІаеннаяр областе эггара йоккхагІчарех цхьа совхоз а. ХІанз дешара заведенега 31 эзар гектар лаьттеи, дикача фух дола хьайбаш леладу заводи, колхозашка даиман йола опорни пункташи я.

Іилма-тохкама балхашта дика кхоачам ба хІанз института коллективага. ДІаювча хІамай фу дикагІча тайпара хилийтара элитни фу хьадеш бола беррига болх института кхашка хилар соахка. Гой ер да цу балхах хьадаьнна іоххьанцара беркат: семилетка кхоалагІча шера ДІаде колхозашта хІанзалехь а дІаденнад 8 эзар центнер элитни фух дола кІа, дикагІча фух бола жен, ново-уренски борц, гидуаргаш. Укх шера областерча боахамашка кхы тІа а 25 эзар центнер элитни фу кхоачаргда.

ХьажкІаш кхеяра даькъе а чІоагІа дика балхаш даьд цига. «Ново-уренски-3», «анненковски гибрид», «воронежски-76» яха хьажкІий фу дІадийнача хІара гектара тІара 45—50 центнер фуатъяьхача екъача хьажкІий яьннай.

Профессора С. С. Берлянца хьалхлепца геттара дукха белок йоалла тайпа кІа хьадеш ба Іилман болхлой.

Сурта тІа: царех мел белок йоалл хьожаш анализ эра фийгаш хьаторжаш я лаборантка Н. Полякова.

А. Маркелычева сурт. **ТАСС фотохроника.**

Дош кхоачашду

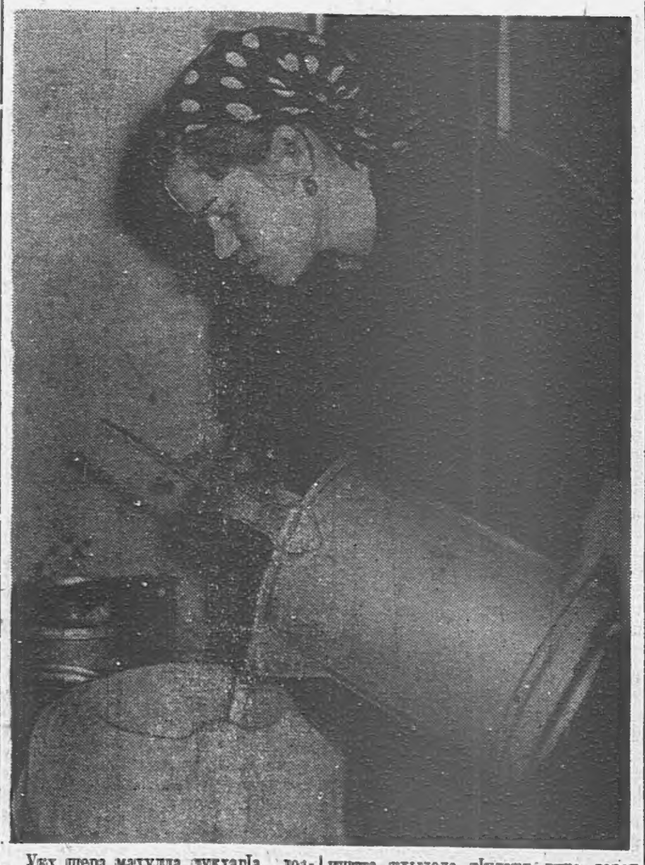

Укх шера махулла дукхагІа доахангара шура якккхара къахьегаш я Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза № 4 йолча отделенера шоллагІча шурий-товарни фермера доярка Ахаева Маккха.

ХІара Іаттагара 2300 килограмм шура якккха дош деннад цо укх шера. Ше денна дош дика кхоачашду доярка. ДІадахача 53 дийнахьа хІара Іаттагара 368 килограмм шура яьккхай Ахаевас. ХІанз цо лелабеш 15 етт ба. Тайп-тайпара доакъар деккарах, хан-ханнахьа хий меладарах хІара етт лаьтта моттиг цІена лелаярах, ишшта кхыдола гІулакх дика дарах ди тІехьагІа 5—7 килограмм шура дукхагІа яккха вІаштІехьдоал доярка.

Шурий-товарни ферма ерригача торонех пайда а эцаш тІаийца дежхараш ханал хьалха, 20-ча ноябре кхоачашде лерхІ Ахаевас. Ше денна дош кхоачашдергхиларах дог тийша я из.

Сурта тІа: доярка М. Ахаева шура лутташ йоалл.

И. ПЛИЕВА,
сурт.

ДукхагІа йоахаргья юртбоахама продукташ

Ножай-Юртовски района юрта боахама хьалха латтарий совещани хилар укх деношка. 1960-ча шера итогашца ССКП ЦК январски Пленума решенеш кхоачашъяра даькъе районерча къахьегамхошта хьалхашка латта декхараши цувцаш доклад йир райисполкома председателе нов. **Дышниева.**

1959-ча шерарчул шозза дукхагІа ка бола ялаташ а хьажкІаш а чуера районерча колхозаша. Къаьстта дика балхаш даьд цхьаццайолча бригадашеи звеношеи. А. Шерипова цІерахча колхоза Виситаева жерте латтача звенос хІара гектара тІара 51 центнер фуатъяьхача хьажкІий чуера, хІаьта Ишмулаева жерте латтачо—48 центнер. Ишшта цІераш яьхар Дышниева хьажкІаш а гидуаргаш а дика хьувкъаьнча кхыча колхозий, бригадай, звеной.

Доккхий толамаш даьхад районерча къахьегамхоша хьайбаш цебадараи царгара йоала продукци алсамъяккхараи а. 1959-ча шерарчул гІулх 5,9-эзен шура 2,3-эзен дукхагІа яьккхар 1960-ча шера, хІара Іатто луш йола шура 473 килограмм тІакхийтар, паччахьалкхенга дулх 4,9-эзен шура 2,2-эзен дукхагІа еккар.

ДІахо нов. Дышниева белгалбаьхар хьайбай боахамашкара дикагІа бола къахьегамхой Сайдуллаева, Бисаева, Эльсаева, Селимсултанова, Олумгериева, Осмаева, Алиев, Мазтаков ишшта кхыбараш а.

ЦІхьабакъда, аьлар докладчико, дукха да вай балхаца кхоачамбоацараш а. Ялаташ кІезига чудена, хьайбаш дукха дайна, доахан Іахар дусаш моттигаш дукха я хІанз а колхозашка. Бе боагІача тайпара лоархІам бац хьажкІий.

ХІанз а бикха пайда ца эцаш йола боахамашкара торонаш, юрта боахам кхы а сихагІа дегІабоалабара де деза балхаш дийцар доклад йистеяьнначчул тІехьагІа къамаьлаш даьча новкъосташа. 400 гектарах хІара гектара тІара 40 центнер хьажкІий яккха дош деннад тха колхозникаша, аьлар А. Шерипова цІерахча колхоза председателе **Баймурадова.** ХІанз кхашка кхо дуллаш ба колхозникаш, дерригa лаьтта зиба аьхад.

Укх шера 100 гектарах хІаране тІара 30 центнер фуатъяьхача хьажкІий яккха, соахкарчуг шозза дукхагІа дулхи шурен даккха дош а денна, оаха социалистически яхье хьийхаб Саясановски района Жданова цІерахча колхоза колхозникаш, аьлар Жалинина цІерахча колхоза председателе заместителе н. **Камаева Зурас.**

Совещане ишшта къамаьлаш дир «Октября 40 шу» яхача колхоза бригадиро нов. **Тимирова,** Орджоникидзе цІерахча колхоза доярка нов. **Селимсултановас,** М. Горьке цІерахча колхоза доярка нов. **Умархаджиевас,** ишшта кхы дукхханеша а.

Совещане ишшта къамаьл дир ССКП райкома секретаре нов. **Мекидова.** Цо къоагІадаь белгалдаьхар 1961-ча шера юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка латта доккхий декхараш.

ХІара гектара тІара 15,6 центнер ка болча ялатийи, 21 центнер хьажкІийи, 100 центнер коартолийи яккха, ялата лаьрхІа хьажкІаш дукхагІа дІае, сомий бешамаш 1.247 гектарага дІакхочае, хІара бІаь гектара лоархІаш йоаккха шура 5-эзен дулх 4,6-эзен совдаккха, бахкача 100 Іатта тІехьа 95 Іасен, 100 жийна тІехьа 110 Іаьхари хьалкхебе, даккха доахан кхозза совдаха—ишшта да Ножай-Юртовски района юрта боахамаш къахьегамхоша 1961-ча шера тІаийца социалистически декхараш.

Совещане хиннараша социалистически яхье хьийхар Саясановски районерча Дагестански АССР Новолакски районерча колхозникаш.

В. МАГОМГАЗИЕВ.

Керда толамаш доахаргда

Семилетка кхоалагІча шера план ханал хьалха кхоачашъяра «Старотрознефть» НПУ къахьегамхоша даь кхайкарал хьал а доацаш дукха ха йоаццаш хиннача профсоюзно-боахамерча актива собране жерда социалистически декхараш тІаийца Нохч-ГІалгІай совнархоза чуйоагІача дахчан хІамаш хьаеча промышленноста Управленерча коллективо. Цар лаьрхІад валови продукци арахецара шера план ханал хьалха, 20-ча декабре кхоачашъе, хІаьта планал совгІа 120 эзар сома маьха продукци (цунах 80 эзар сома маьха мебель а йолаш) арахеца, итт бетта йола план съезд хьаеллача денга кхоачашъе.

Цул совгІа дахчан хІамаш хьаеча болхлоша лаьрхІад арахецача продукце дикал лакхъе, ерригача мебелах 10 процент полированни мебель арахеца, производстве оатхалташта располировкеи полировкеи эра процессашта механизаци е, планах йоагІачул цхьа процент къахьегама овсарле лакхъе, продукци кийчъярга дІабода мах лохбе, планах йоагІачул совгІа 1,5 процент электроэнергии 1 процент доагами кходе, хІаьта рационализаторскии изобретательскии болх тоабарца 60 эзар сома маьха продукци кхое, укх шера дахчан хІамаш еча оборудоване пхи комплект юрта боахама новкъостала лаьрхІа Іаяла.

Уж декхараш кхоачашдара чІоагІа къахьег хІанз, фабрикерча ерригача коллективо.

С. ХАНБЕКОВ.

СИХХА ДІАДАХА ДЕЗА КХОАЧАМБОАЦАРАШ

ХІанз вай республикерча колхозийи совхозийи къахьегамхой юрта боахам дегІабоалабара, цун культура лакхъяра шоай беррига низ тІа а бахийта къахьегаш ба. Хьалхле лелаю дикагІа йола колхозашкеи совхозашкеи шоай кхашка удобренеш ехкаи кхы де мел деза гІулакхаш даь яьннеи бІаьстан балхаш дІадоладе мара ца дезаши я.

Цхьабакъда, ишшта кийчо яьй ала йиш яц Наьсарен районерча «Октября 40 шу» яхача совхозо. Ховш да ялаташ дукхагІа хьувкъийтара аггара лоархІамегІа долчарех цаІ ханнахьа а дуккха а кхашка удобренеш яхкар долга, цул совгІа агротехнически хьехамо яккача тайпара шоай болх вІаштІехьбаьккхача ялат дикагІа хьувкъаргдолга. Ала деза из шоашта дика ховшехьа совхозеи отделенейи кулгалхой из лоархІамера гІулакх тесса дита багІилга. Из хьахьокх совхозо кхашка дІайихьача удобренешка хьежача. Укх шера совхоза кхашка ворхІ эзар тоин удобренеш дІаяхьа езача хІанзалца дІайихьар 1765 тоин мара яц. Во лелабу совхоза кулгалхоша кхашка удобренеш яхкар санна бола боккхача лоархІамера болх.

Совхоза эгтара дикагІа болх лелар ТІой-Юртара шоллагІа отделени я. ХІаьта цига ишшта лел хьожаргда вай кхашка удобренеш дІаккхахьара болх. Отделене агроном волча нов. Пхалагов Георге яхачунга ладийгІача цига санна дика болх лелаш кхы цхьаккха совхоз а отделени а хургьяц. Нов. Пхалагова яхачох уж хьогге кхашка удобренеш ехка бьаннаб. Бакъда, цар документашка хьежача хов из харц долга. Цар планах дІаяхьа еза удобренеш 2500 тоин я, хІаьта таллаьнаьлца кхашка дІайихьа удобренеш яц 1060 тоин мара.—ХІана йихьай оаш селла кІезига удобренеш кхашка, — аьнна шийга хьаттача, хьаала хІама а доацаш ансар из. Цар шоай болх лерттІа вІаштІехьбаьккха, боагІача тайпара дІахьоре харцле везаргвацар нов. Пхалагова.

Къаьстта во вІаштІехьдаьккхад кхашка удобренеш ехкара гІулакх ду совхоза цхьоалагІчеи кхоалагІчеи отделенешка. ЦхьоалагІча отделене планах 2000 тоин удобрений йилла езача, йиллаяц 290 тоин мара, 3-ча отделене планах 2500 тоин дІаяхьа езача 415 тоин мара йихьаяц. Кхы дІахо вІаьла ла мегаргдолаш гІулакхаш дац уж. Из болх во лелабарах бехкебараш бехктохкаме оза беза. Цу гІулакха чІоагІа терко еш хила беза района, совхоза кулгалхой.

ХІанз укх лоаццача хана шоай болх тоа а баь юкъера кхоачамбоацараш дІа а даьха СССП ЦК январски Пленума яь решенеш кхоачашъяра юрта боахама культураш дикагІа хьувкъийтара беррига низ тІа а бахийта тоабе беза шоай болх совхоза кулгалхоша.

Г. ЗАКРИЕВ.

7—8 бутт баьнна хьакха 100 килограммал езагІа хургья

Доккхий толамаш даьхад дІадахача шера «Надтеречный» совхоза кхоалагІча отделене хьакхарч лелаеча ферма болхлоша. Дулх даккхареи паччахьалкхенна дІадаларен план толамца кхоачашйир цар, шера хІара хьакхана тІехьа 16 хурск хьалкхее езача 17 хурск кхеяьй.

— Цу толамаша, йоах ферма заведующе Анисимов Ивана, — дог тІоздаьккхар тха, цхьабакъда, оахош даьхача толамех тоъам хиланзар тхона. ССКП ЦК январски Пленума балхага, хІаьта цул тІехьагІа Къилбаседа Кавказа хьалхле лелаерий совещанета чІоагІа хьежаш хилар тхо. Цу совещане даькъа лоацаш хиннараш Нохч-ГІалгІайчен колхозийи совхозийи къахьегамхошка даьча кхайкарало дикагІа болх бе цог ураоттадир тха.

Доккхий декхараш тІаийцад жердача шера ферма болхлоша: семилетка кхоалагІча шера хІара нана хьакхана тІехьа 19, цкъа яхача хьакхана тІехьа 7 хурск хьалкхее. Цул совгІа дош деннад цар паччахьалкхенна цхьа эзар центнер дика дулх дала.

Шоаш тІаийца декхараш толамца кхоачашдара кхинаре къахьегаш ба совхоза хьакхарч лелераш. ССКП XXII-гІа съезд хьаеллача денга доккхий толамаш доахаш нанна баха лерхІ цар. 1961 шера эггара хьалларча дийнахьа денз цхьаларра дика къахьегаш ба хьакхарч лелераш.

Къаьстта дика гІулакх ду нана хьакхарч лелераша. Цар группера дуккха хьакхарч хІанз яхкаш я. Хьакхарчашта дика гІулакх дарах, шоай хан-ханнахьа хьакхарч аьрхІе кхувларах чІоагІа ебаю цар уж. Ишшта февраль бетта яхкача 19 хьажло 201 хурск яьй.

Дика яхк свинаркай Хромых Мариийи Вергумек Агафьяйи группера хьакхарч. Хьаккхий хурскаш ца йойташ хьалкхею цар.

Дулха лаьрхІа йоае кийчъеча хьакхарчашта дика гІулакх ду свинарка Анисимова Александрас. Ерста, дика тоаенна я цо лелаю 4/70 хурск.

Царел тІехьа ца йусаш къахьегаш ба свинараш Балханов Салал, Опец Николай, Лях Михаил. Чуоттаяь латтача хьакхарчашта гІулакх деш ба уж. Цухха ха йоацаш дулха комбинате цІаеннай цар ерриганей дозал 87 центнер а долаш йола 64 хьакха. 7—8 бутт баьнна хьаккхий дозал 100 совгІа килограмм хулі.

Хьакхарч лелаераша хьакхарчашта де деззача тайпара, гІулакх дейна біаргагу хьакхарчашта мел цулх тІадетталу хьежача. Чуоттаяь латтача хьакхана деннеи бийсанеи 500 грамм дулх тІакхет.

Укх шера шоаш тІаийца декхараш толамца кхоачашдара, хьакхарч лелаераша лаьрхІад хьайбашта шортта доакъар Іалашде. Цу гІулакха лаьрхІа фермана иохке хьакъоастаяь участок хургья. Цига хьалкхеергья ферма болхлоша шекар доаккха свекла, ябаккхаш, доакъара лаьрхІа йола харбазаш, люцерна. Цо торо хулийтаргья хьакхарчашта шортта моша доакъар Іалашде.

И. ПЕТРУХИН.

Хьалхле лелаю цех

1961 шера валови продукци арахецара план ханал хьалха кхоачашъяра хьинаре къахьег крекинг-завода шоллагІча цеха коллективо. Январь беттеи февраля ах беттеи баьча балха итог йича гучадаьлар цеха болхлоша валови продукци арахецара план 110,3 процент кхоачашъяь хилар, хІаьта установкашта ремонт е еза ха планах лаьрхІачул 56 сахьат йІаьх а яьй.

— Уж толамаш даха йиш хилар тха коллективага, — йоах шоллагІча цеха начальника нов. Фролова, — барт-цхьоагІо йолаш, хьинаре къахьегаш беррита а болхлой хиларах. Оаха цош деннад ер шу чакхдоалаш заводе хьалхара моттиг яккха.

Цу цеха болхлоша цхьаь беттеи ах беттеи баьча балхах заводе хьалхара моттиг яккхай.

№ 2 йолча цеха установкашта юкъе белгалъяьннай, нов. Резников керте латта № 9-10 йолча установка коллектив.

Цу установка коллективо бедал чакхъяккхара укх шера цхьаь беттеи ах беттеи план 124 процент, валови продукци арахецара план 135 процент кхоачашъяьй. Ер шу доладелча денз дика къахьег Сталински районни Совета депутатий кандидаталла оттавьча № 9-10 йолча установка воккхагІа волча оператора нов. Макаренкос.

Д. АМАРОВ.

Сурта тІа: воккхагІа вола оператор В. Макаренкои установка оператора помощник А. Агановн шоай балха тІа.

И. ПЛИЕВА сурт.

Юххьанца денз къовсам лоаттабе социалистически декхараш кхоачашдара

Доккхий декхараш оттадаьд юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка ССКП ЦК январски Пленумо, хІаьта уж цекхараш кхоачашдара дола наькъаш а белгалдаьхад. Пленума решенеша дегаш гІоз а даьха, семилетка 3-ча шера план ханал хьалха кхоачашъяра къовсам лоаттабеш ба вай республикера совхозий, колхозий къахьегамхой.

Доккхий социалистически декхараш тІаийцад 1961-ча шера «Ингушский» совхоза хьайбаш леладераша, къаьстта уж дебадара. Цар лаьрхІар доахан — 2800-нега, царех детта доахан — 1100-нега, хьакхарч — 5000-нега, жа — 9500-нега кхоачаде, хІаьта 3760 центнер дулх, 14500 центнер шура, 200 центнер тха даккха, кІара Іаттагара 2100 килограмм шура, хІара устагІана тІера 2,7 килограмм тха даккха, ишшта кхыдараш а.

Ховш да, дІадахача шера совхозо ше тІаийца социалистически декхараш меттел хьайбай продукташ яхареи уж паччахьалкхенга йохкареи шера йола план а кхоачашъяь ца хилар, цул совгІа совхоза кулгалхоша хьайбаш леладерий болх лертТІа вІаштІехьбаьккха ца хиларо хьайбаш леладарах 3 миллион совгІа паччахьалкхенна зе даьд. Соахка цу совхозе деннад 744 бежан, 341 Іаса, 4 бутт баьнна а цул йоккхагІа а йола 1359 хьалхий хурск, ишшта дуккха жа а.

Укх шера шоллагІа бутт чакхбаьннаб. Ишшта вІаштІехьбаьккхаб-теш совхозе дІадахача шера балха юкъе хиннна кхоачамбоацараш дІадахареи жердача шерара декхараш кхоачашдареи болх? Из дика ховргда яьнварь бетта совхозо даьхача хьоккхамашка хьежача.

Совхозо кхоачашъяьяц январь бетта шура якккхара план. ХІара Іаттагара юкъера лаьрхІача 96 килограмм мара шура якккхаяц, дІадахача 1960-ча шера январь бетта 110 килограмм якккхача.

Тхо хилар «Ингушский» совхоза шоллагІча отделенерча шурий-товарни ферме. Балха юкъе мегаргдоацарех бІарг кхийтар тха цу ферме. Цига 152 етти 20 дуьхьашка даькка бежани дар. Боарам боацаш бІеха яр доалан латтача моттиге. Арахьа латтача барда чуболча пелаш тІа цІатІавохалургвад нагахьа санна кога тІа ювхаш хьамча иккаш ца хуле.

Дуьхьал январь бетта деннад совхозе 30 бежан, 45 хьакха, 73 устагІ. Белгалдаккха деза доакъара кхоачам ца хиннача дІадахача шера январь бетта 16 бежан мара денна ца хилар.

Ишшта гІулакх латт «Ингушский» совхозе. Цунах гу совхозе юхьанца денз социалистически декхараш кхоачашдара лоаттабе беззача тайпара къовсам ца лоаттабелга. Ехкий чу дІачуваьлча бІеха я, доалан латтача моттиге цемент хьаьха яц. Из ца хьахар бахьан долаш кІоагарч доахк доалан латтача моттиге.

Доаханна доакъар цехха хьаьш деха да, цудухьа, хьалхашка дІадилла доакъар дІадуллаше а когашта кІал дода. Цул совгІа, ехкий чу дегІа тІара сомма барзкъа цІа а даьккха, доярка шоай доаханна гІулакх це йиш йоацаш шийла я.

ХІара корагара 1—2 книга бІалг ба беха, тхов тІара гІай да цІакъовланза, сигалара доагІа догІа а лоа а доаханна Іотіаделх.

Ишшта деча балхаша хьагойт укх шера тІаийца социалистически декхараш а кхоачашдерг ца хилар.

ДикагІбарий хьоккхам Іабоаржабеш вІаштІехьбаьккхабац совхоза отделенеи кулгалхоша болх. Ишшта, эшаш долча гІулакхага хьожаш бац совхоза директор нов. Бирюков, профсоюзнии партийнии организацеш.

Социалистически яхь форманна лелаеш хиларо кхы а цухкагІа новкъарле ю хьайбаш леладерий болх дІахо тоабара. Доярката, хьайбаш леладерашта шоай социалистически декхараш хІанз а довзац.

Ишшта довзаргда царна уж социалистически декхараш тІаеццача хана цхьанна доярката, скотникаца, кхы хьайбаш леладерашца цага а ца бовлаш, отделене управляющеи ферма заведующеи вІашагІкхийтта конторе тІаийца хилча. Совхоза директореи керттерча зоотехникеи яхар кхоачаш ца пича баланзар отделенешкара фермай кулгалхой. Ишшта тІаийца хиларга хьежжа мела лел уж кхоачашдара гІулакх а.

Хьайбаш леладерий болх ишшта мара вІаштІехь ца боаккхе укх шера а план кхоачашъеьгъяц «Ингушский» совхозо.

Б. БУЗУРТАНОВ,
(тха кор.).

Хьалхле лелаю цех

1961 шера валови продукци арахецара план ханал хьалха кхоачашъяра хьинаре къахьег крекинг-завода шоллагІча цеха коллективо. Январь беттеи февраля ах беттеи баьча балха итог йича гучадаьлар цеха болхлоша валови продукци арахецара план 110,3 процент кхоачашъяь хилар, хІаьта установкашта ремонт е еза ха планах лаьрхІачул 56 сахьат йІаьх а яьй.

— Уж толамаш даха йиш хилар тха коллективага, — йоах шоллагІча цеха начальника нов. Фролова, — барт-цхьоагІо йолаш, хьинаре къахьегаш беррита а болхлой хиларах. Оаха цош деннад ер шу чакхдоалаш заводе хьалхара моттиг яккха.

Цу цеха болхлоша цхьаь беттеи ах беттеи баьча балхах заводе хьалхара моттиг яккхай.

№ 2 йолча цеха установкашта юкъе белгалъяьннай, нов. Резников керте латта № 9-10 йолча установка коллектив.

Цу установка коллективо бедал чакхъяккхара укх шера цхьаь беттеи ах беттеи план 124 процент, валови продукци арахецара план 135 процент кхоачашъяьй. Ер шу доладелча денз дика къахьег Сталински районни Совета депутатий кандидаталла оттавьча № 9-10 йолча установка воккхагІа волча оператора нов. Макаренкос.

Д. АМАРОВ.

Сурта тІа: воккхагІа вола оператор В. Макаренкои установка оператора помощник А. Агановн шоай балха тІа.

И. ПЛИЕВА сурт.

СЕРДАЛО

3-гІа оагІ. 2 март, 1961 шу.

Доазол дехьара

Алжирера тIом дIабаккхаI

ПАРИЖ, 27 февраль. (ТАСС). Машара моттигерча комитето гулъяьча, Женвилье яхача Парижа пригороде яьча дуккхача наьха митинге хиннараша дIацийхар Алжирера тIом дIабаккхарах Алжирски Республика ханна йолча правительствада Iалъмате чолка переговораш йолаяр.

Эпироль (департамент Изер) яхача городе бахача нахах 1500 совгIа саг хилар Алжире вийна пу городера къона салте пIаволлаш. Цу коммуна мера Жорж Кнулу къамаьл дир цигга. Цо аьлар «берригача мехко Iадех тIом сацийтар».

Хьалха хиннача фронтовикий ассоциацей французски союза кулгалхоша арояьккхай Алжире тIом соцабарахи алжирски халкъ мукъадалийтарахи йола переговораш елга дIадехаш йола заявлени.

Арденне департаменте коммунистически социалистически партей, Франце вIашагIкхийттача социалистически парте федерацеша, машара тIехьа къовсам лоаттабеча наьха моттигерча организацеша, сага йолча бокъоний лигеша, профсоюзий викIлий объединенеша баха нах тIехьийхар Алжирски Республика ханна йолча правительства викалашца переговораш яра тIехьа къовсам доаттабара.

Лионе бахача, Алжире тIом беш къоагаш болча французий яхалнаха предложени оттаяьй французий яхалнаьха — ноаной конференци гулъе, аьнна. «Алжирски Республика ханна йолча правительствада Алжире машар оттабарах йола переговораш елга чакхдаккха чIоагIо яь шоаш хилар инаралга де Голлега дIаяхайкаде дага ба уж цу конференце.

Машара дешаш дувцаш да

ЛОНДОН, 27 февраль. (ТАСС). Английски советски общественноста виколаш вIашагI а кхийтта февраль бетта 23-ча дийнахь денз 26-ча денга кхаччалца, вIаши гIулакхаш а леладеш маьрша дахара хьакъехьа Стейнинг (Суссекса графство) яхача йоккха йоацача города юхха «Уистонхаузе» хинна къамьлаш чакхдаьннад. Цу конференце хиннача советски делегацена керте латтар «СССР — Великобритания» яхача общества президент СССР Лакхехьарча Совета депутат А. Сурков. Цу делегацеца бар гIорбаьнна бола советски общественни доятелаш, Iилмахой, журналисташ, А. Аджубей, Г. Жуков, Г. Беседин, В. Маевский, Б. Ваганов, Б. Никифоров, иштта кхьбараш а. Английски оагIонгахьара конференце дакъа лоацаш хилар парламента член — консерватор Ф. Маклин, парламента членаш — лейбористаш Д. Хилн, Д. Строчи, К. Мэйхью, кхалха Советски Союзе Великобритане посол хинна У. Хэйтер, гIорвьнна вола английски Iилмахо профессор П. Блэкетт, «Таймс» яхача газета доазол дехьарча отдела редактор П. Макдональд, иштта кхьбараш а.

Советски а английски а общественностанга IалъмаТе чIоагIа хьаштдола дешаш дар конференце дийцараш: социальни системаш бебашха йола паччахьалкхенаш вIаши гIулакхаш а долаш маьрша тхилга, массане а деррига герз дIадоаккхилга, термоядерни герз ца леладайтилга, вай ханара дешаш къестадара Къамий вIашагIкхийттача Организаце лаца еза моттиг а цун лоархIам а, торговлен вIаши экономически гIулакхаш леладареи, Великобританенеи Советски Союзаи юкъе культура а Iилма а гIулакхаш вIаши довзийташ хилареи дешаш. Шинна оагIонна хетараш лархIа а лоархIаш дийцар цига уж деррига дешаш.

ВIашагIкхийтта хиннараша кепайоазон тIа араьккхача коммюнике тIа йоах «шинна а оагIоно берригаш раьза а болаш хьаллоац вIаши гIулакхаш а леладеш маьрша дахара принципаш». Коммюнике тIа белгалдоах, шинна оагIон правительствашъ дунен халкъашта юкъера гIулакхаш овлан тIара тоадара, массане а деррига герз дIадаккхара дош а, хIаьта иштта ядерни герзашта токкамаш делга соцадареи уж леладелга ца магийтареи дош а сиха къоастадара хьинаре оарцагIъяла езаш хилар.

Тайп-тайпарча мехкашта юкъе, цар общественни строяга хьежа хIама а доацаш, экономически, торговн, культурни, иштта кхьдола бувзамаш мамогга шерделга лерхIаш я маьрша дахара идея, йоах коммюнике тIа.

Коммюнике тIа белгалдаьккхад, книжкаш, газеташ, журналаш, радио а телевизионни а передачаш, хIаьта иштта халкъашта юкъера машари доттагIали чIоагIдара гIо охургдола искусства произведенеш дIа-хьа телга вIашагIкхийтта кинараша пайдана а динза даргдоацаш а лоархIилга.

Колонизаторий когашта кIалхара лаьтта доаг

СТОКГОЛЬМ, 27 февраль. (ТАСС). Гетеборг яхача городе селхан студенташта Ангола яхача португальски колонера хьал дувцаш къамаьл дир эмитраце волча гIорвьннача Португале общественни деятела Жуо Кабрала.

Португальски колонизатораша, аьлар цо, набалтенашкеи концентрационни лагерашкеи чубеккаб Анголера эзараш нах. Нах боабеш а террор лелаеш а йола Салазара къайлагIара полици цхьаккха кIама эргайоацаш, гестапо санна я. Цига бахаш бола нах цхьаккха бокъо йоацаш, IалъмаТе йоккхий халонаш тIалатташ ба. Цхьабакъда, белгалдаьккхар ораторо. тIехь - тIехьа шерлуш я чухьара еш йола духьале, колонизаторий когашта кIалхара лаьтта доаг.

ОАР-ерча БЕЛЬГИЙСКИ ДОАЛАХЬАРЧА ХIАМАШТА СЕКВЕСТР ЯР

КАИР, 27 февраль. (ТАСС). Бельге ОАР-ацара дипломатически гIулакхаш хоададарца дувзаденна вIашагIкхийттача Iарбий Республикерча бельгийски доалахьарча хIамашта секвестр е аьнна декрет арадаьккхад ОАР-а президента Насера.

Секвестр яьча бельгийски доалахьарча хIамай беррига мах 6 миллион египетски фунт гарта бу. Секвестр яьй бельгийски 10 компане доалахьарча хIамашта.

ДIАДАККХА ЛОАЛ

ЛОНДОН, 24 февраль. (ТАСС). Ганай правительства кхайкарал даьд еррига «африкански паччахьалкхенашн машар безаш мелдола мехкашн» Анголерен Африкерча кхыча португальски колонешкареи «африканцаш лоалла оттабара» духьала лоаттабеча къовсаме новкъостал дара тIахьехаш.

Рейтер яхача агентства корреспонденто Аккрера беча хоамах Ганай правительства дIакхайкадаьд, Дунен халкъашта юкъерча къахьетама организацета гIолла Португалена бехк бе безам болаш ше хилар, португальски колонешка бахача африканцашта цо «лоал» тIалоаттадар бахьан долаш.

БЕЛЬГИЙСКИ КОЛОНИЗАТОРИЙ КУЛГАШ ЦIЕША ДИЗА ДА

КАИР, 27 февраль. (ТАСС). «Патрис Лумумба верца а конголезски халкъа дуккха кхыдола зуламаш дарца а ший кулгаш цIеша дизад империалистически Бельге», — яхаш язду ший хьалхарча статья тIа Аль-Ахрам» яхача газето, ОАР-ацара дипломатически гIулакхаш хоададе аьнна Организацийн тIаьрзаьнна.

«Аль-Ахрама» хоам бу: «ХIанз ОАР-е вахаш вола 407 бельгийски гражданин дIавахийта аьнна решени тIаийцай. Каиреча бельгийски посольства барХI членага а цу тайпара мехкара дIаГIо аьннад».

КХОЪ ХАРЬКОВСКИ ТУРБИНАШ

Кирова цIерахча Харьковски турбинни завода тохкамаш деча стендашка хьа а яь, тохкамаш даьд кхаь паровой турбинана. Цар низ, конструкцеш санна, тайп-тайпара ба.

Хьалхарча плане — атомни электростанцена даьрхIа турбина. Цун низ — 70 эзар киловатт. Цунна тIехьа шоллагIа яр — 150 эзар киловатт йола серийни паровой турбина. Цахо йоца 300 эзар киловатт йола паровой турбина. Уж машинаш хьаьяьи царна тохкамаш даьи баьннаб 1961 шу тIакхоачаш. Цар массане низ — 520 эзар киловатт.

Е. Андреева сурт.
ТАСС фотохроника.

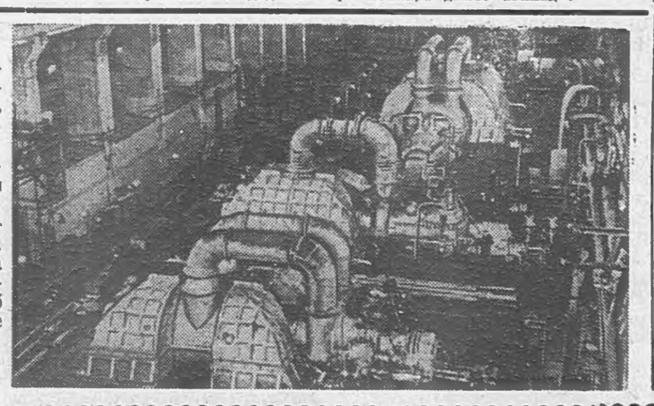

Американски разведка агенташ лувцар

ВАРШАВА, 28 февраль. (ТАСС). Уж денношка польски паччахьалкхен кхерамзлен органаша Зелени Гурера американски разведка пхи агент лаьцав, паччахьалкхен къайле йола хоамаш гул а деш, американски разведка шпионски центрай болхлошка дIателаш боаккаш гучабаьнна.

Польски кепайоазон агентства беча хоамах, цар гIулакхашта тохкам беча хана гучадаьннад, лийда беррига агенташ 1959 шера Польшера байдда доазол дехьа баха хилар а цига кхыча мехкий разведкаца цар бувзамаш тайса хилар а. Малхбузен Берлине а цул тIехьагIа ФРГ-е а шпионски центра болхлошца бувзамаш тайсад цар, хIаьта цу центро американски разведкана юкъеэзаб уж. Шоашта эшшаш йола шпионски кийчо яь уж баьнначул тIехьагIа шпионски заданеш кхоачашъе аьнна Польше бахийтаб.

Кастта суда хьалхашка оттаргба шпионаш.

ДикагIйола юртий Советаш

Шоай заседане Нохч - ГIалгIай АССР-а Министрий Советои Нохч-ГIалгIай госучрежденей болхлой союзий обкомои дийцар 1960 шера социалистически яхье яьннача республика юрта Советий итогехи 1961 шера лелаеча яхьахи.

Министрий Советои РГУ Союза обкомои белгалдаьккхар 1960 ш. шоллагIча ах шера республикерча юртий Советашца боахама а культурни а строительстве шоай болх дикка тоабаь хилар, депутатий, массаза болх беча комиссейн активайн болх дикагIа вIаштIехьбаьккхалга, хIаьта тIаийца социалистически деахараш кхоачашдеш цхьадола толамаш даьхалга.

Социалистически яхье баьннаращта юкъе доккхий толамаш даьхад Грозненски района Зерносовхозски поселкови Совето, Курчалоевски района Курчалоевски юрта Совето, Шелковской района Шелковской станични Совето, Урус-Мартановски района Рошни-Чуйски юрта Совето.

Министрий Советои госучрежденей болхлой Союза обкомои баьча соцамах Нохч-ГIалгIай Министрий Совета тIа-юха тела ШЕ байракхи ахчан совгIати деннад Зерносовхозски поселкови Совета, Курчалоевски юрта Совета, Шелковской станични, Курчалоевски юрта Совета ахчан шоллагIа совгIат деннад.

Министрий Советои госучрежденей болхлой союза обкомои Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумагара деха даьрхIад Надтеречни района Верхне-Наурски юрта Совета, Наурски района Калиновски поселкови Совета, Гудермесски района Комсомольски юрта Совета, Шалински района Колхозненски юрта Совета, Советски района Ханкалоевски юрта Совета Сийлен грамоташ лулга.

Соцама тIа белгалдоаккх социалистически яхье яьннача Ачхой-Мартановски района Ачхой-Мартановски юрта Совето, Первомайски района Дарьяльски юрта Совето дика болх баьлга.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советои госучрежденей болхлой союза обкомои 1961 шера социалистически яхье яьннача юрта Советашта юкъе хьаллара моттигаш яьхаращта совгIаташ дала даьрхIад.

Цу тIа да колхозашкеи совхозашкеи юрта Советашца практически новкъостал де цезилга. Къахьегамхой культурно-бытовой а медицински а хьашташ кхоачашделга, юрташ тоаелга, халкъа дешар эргадаккхарен дешна ца йолча деррига бераша дешийтареи законаш кхоачашделга, хIара денна вишаш долча товараша текаш IалашъелгIа мишта вIаштIехьдаьккхад хьож итогаш вIашкатохача ханна.

В. СЕМЕНОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета оргинструкторски отдела инструктор.

Спорта хоамаш

РСФСР-е хьалхара моттиг яккхара Краснодаре даьттача къовсаме шахматех ловзаш кхо кIира цаьккхад Нохч-ГIалгIайчен шахматисташа. Турнире хьалхара моттиг а яьккха, Российски полуфинале ловза бокъо яьккхар Дагестана чемпиона Лебедев Георге.

Цика лейзар Нохч-ГIалгIайчен шахматист Алимов Рашид, БархI очко а яьккха яьхлагIеи ворхIлагIеи моттиг йийкъа а йийкъа, мастера кандидата норма кхоачашйир ер.

Мело хиннабецаре иштта дика ловза йиш йолаш бар грозненски шахматисташ Мальсагов Ахьмади Котровски Валерийн.

В. АГРИНСКИЙ,
шахматий мастера кандидат.

ДОТТАГIЛЕН КОНЦЕРТ

28 феврале Грознерча Ленина цIерахча культура цIагIа Къилбаседа-ХIирий АССР-еи Нохч-ГIалгIай АССР-еи иллеи хьалхареи ансамблий доттагIлен концерт хилар. Цу дийнахьа вай республике чанхъяьлар Къилбаседа-ХIирий АССР ансамбла гастролеш. Геттара дукха нах гулбелар цу сарахьа лоаццача хана шоашта взаеннача ансамбла коллективага цIаьхха а хьажа. ДоттагIлен концерто хьагойтар вай хьамсарча парте цахаддаш социалистически чулоацам а болаш къаман форма а йолаш йола искусство дегIайоалаяра массаза еш йола йоахо: Октябрьски революци хилалехьа шоай цхьанихха а театр доацаш хиннача халкъий хIанз йоннха говзал йолаш бола дукхха а артисташ кхийнаб.

Концерт чанхдоалаш ансамблей шин хоро цхьана аьлар Россех дола илли. Илле хестаю дукха еза Даьхе, вай хьамсара парти. Зрителаша раьза болаш чIоагIа тIоаращ детт концерт чанхдаьлча. Дегаш гIоздоах Коммунистически парте хьалхленца, вежарий санна, дахаш долча советски халкъий доттагIлено.

Сайре чанхйоалаш Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне директора нов. Сатабаева хьаьшашка чIоагIа моаршал а луш Къилбаседа-ХIирий АССР ансамбла коллективана Сийлен грамота елар. Гулбеннарашка а берригача Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошка а дIайха моаршал делар хIирий ансамбла художественни кулгалхочо нов. Гуржибекова. Цул тIехьагIа Къилбаседа-ХIирий АССР-еи Нохч-ГIалгIай АССР-еи Лакхехьарча Советий Президиумаша, культура Министерстваша хьожаяь Сийлен грамоташ елар шинна республика дукхха-ча артисташта.

ДоттагIлен концертага хьожаш бар Къилбаседа-ХIирий АССР-еи Нохч-ГIалгIай АССР-еи кулгалхой. Шин республика искусства виналаша дIадоладаь пайдане гIуланх дIахо кхы а шерде деза.

А. МЯКИЕВ.

Пайдане къамаьлаш

Ах шу хинна Iац «Беш-Лоамагареи Эльбрусагареи денз Каспега яхаччалца» яха радиожурнал хоза. «Къамаьл цу Орджоникидзера» аьле йолалу из передача. Цу хана цхьанцхьан болх беш хул Махачкала, Грозне, Нальчика, Элиста, Черкасска, Майкопа радиостанцеш.

Къилбаседа Кавказерча автономни республикийн областийн радиовещане болхлоша цхьана кийчдеш да из радиожурнал. Советски халкъашта юкъера цIаккха дохардоаца доттагIал, Даьхен низ совбоаккхаш маьрша балха тIа Дагестана, Нохч-ГIалгIайчен, Къилбаседа-ХIирий, Кабардино-Балкарий, Калмыке, Карачаево-Черкесе, Адыгея къахьегамхошта карагIдаьнна хIамаш дувц «Беш-Лоамагареи Эльбрусагареи денз Каспега яхаччалца» яхача радиожурнало.

Къахьегам, машар, доттагIал — иштта ба цу передачай керттера чулоацам. Уж денношка хинна радиожурнала 16-гIа номер хетаьяьр ССКП ЦК январьски Пленума историческн решенештен парте XXII съезда сийна яьржача социалистически яьхьан. Кабардино-Балкарера хьажкIаш лелаеш бийцар журнало оттара хьалха. Беррига мехка а сийленца цIабайзаб хIанз Ленина цIерахча Аргуданский колхозера къахьегамхой, ЦК Пленум болх беш йолча денношка цу колхозерча дуккхача дикагIа болча къахьегамхошта орденаши медалаши а елар, хIаьта цун председатела Жамбулат Торчокова Социалистически Къахьегама Турпал яха цIи а елар. Цо журнале дийцар шоай колхозерча гIорбаьнна болча хьажкIаш лелаераша балхаш мишта ду, цIара гектара тIара фуаьдъяьхача хьажкIий 85 центнер яккха дош деннад цар. Кавказерча республикашкара хьажкIаш лелаераш укх вай беркатерча мехках дика хьийкъача хьажкIий мохк бара тIохьийхар Торчокова.

Малашенко цIадолаьаь гIулакх хьал а лаьца сийленца къахьегаш бола жа Iуй бувцаш дукха пайдане къамаьлаш дир Калмыкерча радиожурналиста.

Лаьтташта хиш дехкаш дукха балхаш ду хIанз Карачаево-Черкесе мехка. Лаьтташка хиш дехка ца Iеш, Карачаево-Черкесерча къахьегамхошта электроэнерги хулийтаргIола Кубань-Калауски оросительни система хьалъяр дуец журнало.

Грозненски химикий балхах а, парте XXII съезда сийна Нохч-ГIалгIай республике яьржача социалистически хьах а пайдане къамаьлаш дир радиожурнала цхьан кадра тIа.

Лесозапчастей заводерча машиностроителий коллектива болх бувцаш йола материалаш кийчъяьяр Адыгейски областной радиовещане редакце.

Журнал чакхдоалаш радиоладувгIархошта дIайовзийтар Къилбаседа-ХIирий заслуженни артистка, завода токарь йолча Зоя Шевченко творчество а Дагестана композиторий керда музыкальни произведенеш а.

Къилбаседа Кавказа республикашкареи областашкареи общественно-политически, экономически, культурни вахар масса оагIорахьара довзийташ, хоастамерча къахьегамхой гIулакхаш дувцаш а цу журнала орца материалаш. Къаьстта дика гIулакх да радиожурнало авторашца дика къестабар. Микрофона цхьалхашка къамаьлаш деш хул республикийн областийн партийни а советски а кулгалхой, производствера дикагIа бола къахьегамхой, гIорбаьнна бола Iилмахой, искусства деятелаш. Из бахьан долаш радиоладувгIархой безам тIаболаш а дика а хул «Беш-Лоамагареи Эльбрусагареи денз Каспега яхаччалца» яхача радиожурнала церцачаш.

Массехк республикереи областереи вахар, къахьегам, культура, кхыдола гIулакхаш дувцаш цу радиожурнало юкъ-юкъе еш йола передачаш чIоагIа пайдане я.

Н. СЕРГЕЕВ.

Сакъердаме сайре

Укх денношка Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен педагогически институте доттагIлен сайре хилар. Института преподавателаши студенташ вIашагIкхийтар Нохч-ГIалгIайчен искусства мастераша.

Нохч-ГIалгIай АССР культура министра нов. Татаева дийцар дIаяхача хана хиннача а хIанзарча а нохчГIалгIай искусствах лаьца, хIаьта дIахо йодача хана вай республикка искусство мишта дегIайоагIаргъя а дийцар.

Дукха сакъердаме хIамаш дийцар РСФСР-еи Нохч-ГIалгIай АССР-еи заслуженни артиста В. Оглоблина, шийх артист мишта хилар, малагIа халонаш нийсъелар дийцар цо.

Дукха ха яр В. И. Ленина роль ловзае безам болаш со ела, аьлар Оглоблина, — сона дагадаьллар кхоачашхилар.

Поэташа Яндиев Джамалдина, Вешнижев Ахьмада, поэтесса Ахматова Раисас шоаш язъяь стихаш йийшар гулбеннарашта.

ДоттагIлен сайрене сакъердаме концерт оттадир Х. Нурадиловеи, М. Лермонтовеи цIерахча театрайи филармонеи артиста.

Сакъердаме, боккхача — безамца чакхъяьлар из сайре. Искусства мастераша дош делар дIахо йодача хана а каст-каста студенташ болча кхиа.

Р. МАРХИЕВА.

РАДИОПЕРЕДАЧАИ ПРОГРАММА

2 марте: 6.35 — юртбоахама болхлошта передача (гIалгIай меттала); 6.50 — хоамаши передачай программ; 7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.15 — Советски Союзерен доазол дехьареи хоамаш (нохчий меттала); 8.25 — нохч-гIалгIай музыка; 8.45 — «Сердало» газета обзор; 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10 — кагирхошта передача (гIалгIай меттала); 17.30 керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — «Советски депутатий сурт художественни литература» — передача (эрсий меттала); 18.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — «Семилетка рубежашка» — передача (нохчий меттала); 18.30 — юрта боахама болхлошта концерт.

3-ча марте: 6.35 — «Кавказ» яхача колхоза хьакхарч лелаераш болча» — передача (эрсий меттала); 6.50 — хоамаши передачай программ; 7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.30 — концерт; 8.45 — юрта боахама болхлошта передача (гIалгIай меттала); 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10 — «Доярка Солтаналиева» — очерк (гIалгIай меттала); 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — «Агитпункта сердал» — передача (эрсий меттала); 18.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — РадиоладувгIархой письмоех передача (нохчий меттала); 18.30 — концерт.

Редактора зам. Д. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

ЧЕЛЮСКИНЦИЙ ЦIЕРАХЧА КИНОТЕАТРЕ.

Йоккха зал — «Леон Гарроса доттагIа лех». Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — «Леон Гарроса доттагIа лех». Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗIамига зал № 2 — «Леон Гарроса доттагIа лех». Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 3 — «Леон Гарроса доттагIа лех». Долалу: 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

«РОДИНА» ЯХАЧА КИНОТЕАТРЕ.

«Леон Гарроса доттагIа лех». Долалу: 9, 11.05, 1.10, 3.15, 5.20, 7.25, 9.25.

НОХЧ-ГIАЛГIАИ КНИГОТОРГО

1961 шера 1-ча марта денз 10-ча мартага кхаччалца Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха денна 8-ча Марта хеттаяь

КНИЖКАИ БАЗАР ХЬАЕЛЛ

Цу базар тIа хургда художественни, берий, кхыдола литература а, иштта кхалнаха дола совгIаташ а.

Базар болх беш хургья В. И. Ленина цIерахча майдане 10 сахьат даьлча денз 18 сахьат даллалца.

Книжкай базар тIа а даьхке, шоашта эшшаш дола книжкаш эца.

Нохч-ГIалгIай книготорг.

КХАЛСАГ СИЙРДАЧА НОВКЪА

ШЕРАГАРА шерага лаккхлу вай республика халкъа боахаме кхалнаьха бола лоархIам. Болхлоштеи гIулакхерча нахан юкъе 46 процент ба кхалнах. Дуккха эзараш кхалнах бз культура а къахьегамхой унахцIено лораяра а балха тIа, 4 эзар гаргга хьехархо, 900 гаргга лор кхалнах ба. ДуккхагIа бола кхалнах промышленни а юртбоахама а производства дикагIа бола болхлой ба. Дукха кхалнах ба республика юрта боахам лакхбеча цIи хеза. Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза звеньеваяс З. М. Кусневас 30 гектар хулача лаьттан тIара гектара тIара 108,5 центнер фуаьлъяьха хьажкIиш яьхай. «Шалинский» совхоза звеньевяяс М. Музыкаевас гектара тIара 105 центнер хьажкIаш яьхай. Еррига Советски Союзе йовзаш я цар цIераш: СССП ЦК-а январь бетта хиннача Пленуме нов. Н. С. Хрущева бийцар уж. Дика толамаш даьхад хьайбаш леладеча кхалнаха «Низрановский» совхоза доярка Л. Барахоевас, Шелковской района Сталина цIерахча юртбоахама артела доярка Е. А. Авиловас, кхычар а.

«Общественни предприятештеи паччахьалкхенна доал дечеи кхалнаха тIа-тIа а дукхагIа дакъа лоацаргдолаш гIулакх де деза» аьнна В. И. Ленина даь васкет толамца чакхдоаккхаш латташ кхилара тешал де йиш йолаш да вай. СССР-а, РОФСР-а, Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Советий депутаташ йолаш 35 кхалсаг я, царех 18 нохчои гIалгIаи а йолаш, моттигерча Советий депутаташ йолаш 2066 кхалсаг я, царех 858 саг нохчои гIалгIаи а йолаш.

Тха районерча кхалнаха а шоашкара доагIа дакъа лоац вОрхI шера план кхоачашъяра гIулакха юкъе. Тха районера дикагIа бола доярка ба: Орджоникидзе цIерахча колхозера шийгарча доахах хIара Iаттагара 1923 килограмм лоархIаш шура яьккха С. Хагареева. Цу колхозера Iаттагара 1722 килограмм шура яьккха Л. Хамхоева. Iаттагара 1625 килограмм шура яьккха Х. Далакова, Шерипова цIерахча колхоза доярка АхриевгIар Фадимани ПаьтIамати, кхыбараш а. Хьун завода станочницас Пинтакова Мариясс, болхлоша Гейтукиева Хьавзс, Пролева Галинас дика болх бу. Бахаш болча наха юкъе кхетама болх дика бу пропагандиста Бембулатовас, Рагулинас, Бузуртанова Любас, кхычар а.

Тха районе цхьабола болх баьб дIаяхача заман воча гIулакхашца кхалнаьха, къаьстта ноахчеи гIалгIаеи болча кхалнаьха, бокъонаш лохъеш долча гIулакхашта духьал лоаттабу къовсам лакхбеш, общественни къахьегама а культурана а кхалнах дуккхагIа юкъеозаш. Кхалнах партийни а советски а балха дуккхагIа кийчбу, кхалнаьха политически кхетам дуккхагIа бу, уж шера партийни дешар йомадеш бола кхалнах дуккхагIа ба.

Цхьабакъда, цхьадола дика гIулакхаш карагIдаьнна дале а, кхалнаха юкъе беча балхаца цIенхашттара кхоачамбоацараш а да. Мабоаггара къовсам лоаттабац хIанз а феодально-родовой обществах юхедисача кхалнаца леладеча сий доацача гIулакхашта духьал. Дукха истий кхувлаш, мехкарий удабеш, уж шоаш раьза боацача маьре ухийташ, кхелета, маьре баха ха йоаца кхалнах маьре дIателаш, кхалсагах урдув доаккхаш, шарнIато маяккхара саг йоалаяреи йитареи гIулакхаш чакхдоахаш моттигаш кIезига яц. Хьалхле лелаеш бола болхлой шоаш а бац наха юкъе а цIагIа а кхалнахаца леладе дезача гIулакхий хьакъехьа хьокхаме.

Кхелета йийнгаш дешара кIезига юкъеззай. Тха районера ноахчийн гIалгIайн йийнгаш кIезига я школашкеи интернаташкеи. Бераш долча ноаной бокъонаш лораяреи кхалнаха юкъе беча санитарно-гигиена балхеи гIулакх во лел.

Района партийнин комсомольскин организацеша болх мела бу ноахчеи гIалгIаеи бола мехкарийн производства дикагIа бола болхлой-кхалнахи ВЛКСМ-е а ССКП-е а бахара тIехьа. Цу гIулакха кхоачамболаш йоахо яц ВЛКСМ райкома секретара нов. Тутаева.

Iилъмате во латт советски законаш дIадовзийташ кхалнаха юкъе беш бола болх. Из бахьан долаш дукха моттигаш я районе дукха истий кхийла.

1961 шера кхалнаьха гIулакхех дола закон а дохадеш, Ленина цIерах йолча колхоза бригадира Костоев Висангире шоллагIа саг йоалайир, ший сесаги 4 бери доллашехь. Чувалла 1 шу суд яьй Костоевна.

Цу морча а цу тайнарча а гIулакхашта духьал къовсам лоаттабара тIабохийта беза беррига политически болх, агитаторий болх, лекцеши докладаши ешаш бу лекционни пропаганда болх, гойтара агитаци е еза, пенгазеташ тIа яаде деза. Iилма-атеистически пропагандеи агитации тIаерзае еза дына керте латтараша леладу реакционни гIулакхаш гучадахара. Цу даькъе IалъмаТе боккха лоархIам ба агитатораш болча хьехархой. Вай, дешар хьехаш дола нах, къаьстта декхарийла да коммунизм хьалъяра, къаьнарча реакционни гIулакхашта кхалнах бизза мукъабахара дыно, шариIата, Iздата еш йола новкъарле бахача наха дIайовзийта.

Кхалнаха юкъе беш бола беррига массово-агитационни болх бе беза цар идейни гIулакхаш а оьшашташ а лакхдеш, производстве беча балха, общественно-политически вахара, дына гIулакхашта духьал лоаттабеча къовсама шерра уж юкъеозаш.

Эггара хьалха вай воаш, хьехархой, хила деза бахача наха хьокхам луш: кино, собране долхаш, лекцешкеи докладашкеи ладувгIа долхаш, наьна меттала бахача наха лекцеши докладаши ешаш, дешар ца ховлгеи дешар кIезига ховлгеи дIадоаккхаш, комсомолеи партеи даха кийчлуш а производства дикагIа бола болхлой-кхалнах кийчбеш а, бахача наха юкъе кхетама болх беш, дына гIулакхаш воаш ца а леладеш, царна духьал къовсам лоаттабеш.

Л. БАЗГИЕВА,
Первомайскерча ворхI шера дешара школа директор.

РЕДАКЦГ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехкокхамаш секретаре — 2-45-48, партийни вахарен, экономикан, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-39-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ02032. Заказ № 1361.